Ч. 270 (15.071). Львів, неділя 4. грудня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
„ Банку Чеських Легіон.
Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Карпатська Україна витає свій новий уряд.

ПРЕДСТАВНИКИ ГРОМАДЯНСТВА, АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ВІЙСЬКА У ПРЕМІЄРА.

У пятницю (вчора) у Хусті відбулась маніфестація з нагоди іменування нового уряду Карпатської України у складі прем. о. д-ра Волошина і мін. Ревая. Місто прибрано жовто-блакитними прапорами; всі крамниці були замкнені, у школах перервано науку.

В 11-ій годині у премієра зявилися представники громадянства, урядів, війська, жандармерії та поліції.

Від всіх делегацій

промовив д-р Михайло Бращайко:

„Дозвольте мені Пане Премієре висловити від усіх прявних та від усього українського населення нашу радість з приводу поновного іменування Вас головою карпато-українського уряду. Ви той Мойсей, що вивів нас з дому неволі, Ви той керманич, що й дальше кермуватиме нашим державним кораблем і виведе його на чисті води спокою й добробуту.

Ми свідомі того, що корабель потребує не лиш доброго керманича, але й вірної залоги. Ту вірну залогу становимо ми, Пане Премієре. Ми не натроси, що працюють для заробітку. Ми співвласники цього державного корабля, тому працюватимемо з повним запалом, як господар на власному господарстві. Присягаємо Вам, Пане Премієре, совісно і чесно працювати і дбати, щоб наш корабель не розбився на підводні скелі.

На цю промову

ПРЕМ. О. Д-Р ВОЛОШИН ВІДПОВІВ:

„Я глибоко віруюча людина, я знаю, що долею нашого народу кермує Боже Провидіння. І тому я вірив і вірю у перемогу нашої святої справи. Боже Привидіння, що всупереч мадярським обітницям, у 1919 р. ми получилися з чехами і словаками. За 20 літ ми багато зробили — та це оцінить щойно історія.

Тепер немов Фенікс із попелу відродився наш нарід і здобув свою державу у союзі з чехами й словаками, як рівний з рівними. Тепер жде нас ще більша праця — закріпити здобуте.

Плятон сказав, що фундаментом держави є культура. А культуру може нести в народ не лише учитель, але й урядовець, вояк, купець. Нарід наш не винен, що вороги спинювали його розвиток, розбивали його на мовні групи, розсварювали його між собою. Тепер, як добрий господар замітає хату, так і ми мусимо повимітати всяке сміття з нашої землі та упорядкувати нашу хату. Запевняю Вас, що помагатиму Вам у Вашій праці".

Перед будинком уряду зібрались тисячні маси, між ними молодь і відділи „Карпатської Січи", та уладили

ВЕЛИКУ МАНІФЕСТАЦІЮ У ЧЕСТЬ ПРЕМ. О. ВОЛОШИНА.

Премієр вийшов на бальков та подякував за вияви привязання. Підчас маніфестації прийшла до премієра делеґація під проводом посадника міста, зложена з представників усіх народів, які заселюють Хуст. Посадник запевнив премієра про вірність, та льояльне відношення до української влади всіх мешканців Хусту.

Також і в інших місцевостях відбулися подібні маніфестації.

—o—

VI. 1. Pr. 661/38. — Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. — Sąd Okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie Wiceprezesa S. O. Ł. Ma[illegible] Sędziów S. O. Dr. J. Locker i W. Boczar w sprawie konfiskaty czasopisma pt. „DILO" z daty Lwów dnia 20 listopada 1938 r. do Sygn. VI. 1. Pr. 661/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 26 listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 19 listopada 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „DILO" nr. 258 z daty Lwów 20 listopada 1938 r. zawierającego: 1) w artykule zaczynającym się od słowa „Zabawa" w całości, 2) w artykule pt. „Sprawa Karpackiej Ukrainy w [illegible] Europy" w ustępie od słów „Ja osobiście" do słowa „[illegible]" — znamiona ad ustęp 1) występku z art. 170 kk. ad ust. 2) występku z art. 154 § 1 i 2 kk. zarządza zniszczenie całego nakładu i wydaj w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp. nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie: Ustęp ad 1) tendencyjnie i świadomie fałszywie przedstawia położenie ludności ukraińskiej w Polsce, przez co szerzy nieprawdziwe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny. Ustęp ad 2) propaguje ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne i w ten sposób nawołuje do zbrodni stanu. Według §§ 487, 489, 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatym powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Maliński wr., Protokolant Lewicki wr. Za zgodność: (nieczytelny) kier. sekr.

—o-o—

Інтерпеляція п. Дудзінського.

Львів, 3. грудня 1938.

На іншому місці друкуємо буквальний переклад повного тексту інтерпеляції посла Дудзінського, зголошеної на пятницевому засіданні сойму. Дозволимо собі висловити кілька безпосередніх вражінь та рефлексій.

Перше, що відразу кожного слухача чи читача тієї інтерпеляції мусить вразити, це самі ті факти, на які інтерпелянт покликується. Звідки він про них знає, звідки він їх узяв, яке його джерело таких інформацій?! Адже будь-щобудь це таки небувала річ, щоб раптом зголошував хтось із соймової трибуни відомости мало не про комуністичний переворот, в усякому разі про безкарне володіння комуністів в одній частині сусідської держави, тоді, коли не тільки прихильна чи байдужа до тієї держави преса, але навіть найбільш їй ворожа — словечком про ті факти не згадала! Пан Дудзінський покликується на історії вперед двох тижнів: це просто річ неймовірна, щоб при тому величезному зацікавленні закарп. подіями, яке обхопило не тільки українську та польську, але і закордонну пресу, ніде не було ніякої згадки про такі події, аж поки викопав їх пан Дудзінський! Припустім навіть, що українська преса така односторонно-фальшива, що такі події промовчала разом з офіціяльними чеськими та закарпатськими ґазетами, дарма, що напр. наше „Діло" і його спеціяльний кореспондент, висланий до Ужгороду й Хусту, доказали, що ми поміщуємо звідти, в імя правди і чимало таких відомостей, які вказують не лише на закарпатські світла, але й тіни. Але чи можна подумати, що такі події, як проголошення совітів та перебрання ними влади у двох містечках середньої Европи не викликалоб у світі величезної сенсації?! Чи можна подумати, що цікі сенсації на всі лади і способи не використалаб уже і не розтрубілаб та частина польської преси, яка вже вславилась специфічним освітлюванням тамошніх подій?!

Пригадуємо при цьому два факти, може пану Дудзінському невідомі: 1) на цілому просторі чехословацької держави розвязали комуністичну партію та проголосили її нелеґальною і 2) на чолі карпато-українського уряду стоїть старий священик. Вже лише як причинок можемо додати, що на теренах Карпатської України істнує скріплена військова охорона реґулярної чехословацької армії. Як це погодити: розвязання комуністичної партії, духовник — запеклий ворог комунізму — відповідальний за порядок у країні, військова влада, яка з ним гармонійно співпрацює, — і разом з цим під самим носом совіти родяться, як гриби по дощі, перебирають владу у містах, творять ор-

броєні банди, нападають на сусідську державу та намагаються довести до конфліктів, словом, якийсь несамовитий стан, нікому іншому невідомий, тільки пану Дудзінському! Маємо враження, що пан Дудзінський трактує нинішній терен Карпатської України, як непролазні джунглі або скалисту пустелю великанських розмірів, забуваючи, що це маленька країна, менша ніж найменше воєвідство у Польщі, менша, ніж одна третина поліського воєвідства, або половина львівського, з одною шестою населення цього останнього воєвідства. Чи справді це така величезна трудність втримати на такому мікроскопійному терені бодай такий порядок, щоб на ньому не повставали совіти, не брали в руки влади по містечках та не швендялись зі зброєю по краю і над кордоном?! В усякому разі це не такі простори, щоб не могли їх вздовж і вшир проїхати ті всі закордонні кореспонденти — між ними невтральні, як нпр. фляманці чи італійці — які потім у своїх друкованих та підписаних звітах стверджували скрізь спокій, лад і порядок. Колиб показалося, що п. Дудзінський каже правду — всі вони повинні дістати у своїх видавництвах негайне звільнення.

Пан Дудзінський належить до т. зв. незалежних послів цього сойму, себто не є членом проурядового клюбу ОЗН і тому не можна йому імпутувати, що свою інтерпеляцію робив після попереднього порозуміння з керманичем ресорту, до якого звертається. За ним не стоїть нічий авторитет з виїмком своєї власної особи. З екстратурних його виступів у попередньому соймі можна міркувати, що і в данову випадку він полює тільки на оригінальність і популярність та хоче бути більше папський ніж сам папа. Коли пригадувати собі подібні прецеденсіональні приклади, можна вказати на інтерпеляцію посла Жиборського у минулій каденції сойму: тоді той посол покликувався не тільки на факти підготови революції в Галичині, але навіть наводив текст документу: не минуло 48 годин, щоб усі признали, що ті факти виссані з пальця, а документ є фальсифікатом. Коли тоді запитували ми п. Жиборського: чому він не перевірив справи, заки її висунув на соймовому терені, на місці, у компетентних чинників державної адміністрації, чому не спитався своїх соймових товаришів, яких обвинувачував, — то тепер запитуємо п. Дудзінського: чи не варта було з огляду на вагу справи взяти закордонний пашпорт і візу, що, разом булоб забрало п. Дудзінському напевне ледви кілька годин часу, та особисто поїхати до тих містечок, що опинились у володінні комуністичних совітів?! Адже це так недалеко і така прегарна дорога, здовж долин карпатських річок! Маємо враження що і центральний празький і льокальний карпато-український уряд повинен запросити п. Дудзінського, щоб він з автопсії, під опікою не якихось „інтуристичних" тілохранителів, які показувалиб йому патьомкінівські міражі, але таки польських дипльоматичних представників у ЧСР, міг заспокоїти свою патріотичну совість.

З нашого, українського, становища інтерпеляція п. Дудзінського не є чимось небезпечним та шкідливим. Навпаки, можемо з її приводу висловити своє вдоволення. Бо з хвилиною, як тільки щось стає предметом прилюдної дискусії, мусить вийти на верх правда, яка є одна. А ми, українці, в усіх справах, які нас ближче чи дальше торкаються, ніколи правди не лякалися і лякатися не маємо причини. Навпаки, нічого іншого ми ніколи не бажали собі, як тільки перемоги правди: дійсної, справжньої правди, такої, яка є нашим найкращим і найпевнішим союзником.

ік.

Перемога Даладіє.

Після заломання ґенерального страйку у Франції.

Минулої середи трапилась у Франції подія, яка мабуть замикає один розділ у французькій історії: перемогою над „ґенеральною конфедерацією праці" Даладіє остаточно закінчив добу анархії, добу поділу суверенної влади між уряд та партійних кациків.

На це недавне внутрішньо-політичне положення Франції мала чималий вплив її закордонна політика, яка повернулась була до традиційної довоєнної лінії: орієнтації на Росію як на союзника, що мав ґарантувати східний кордон Франції перед можливими несподіванками з боку могутньої відродженої Німеччини.

На совітофільській орієнтації побудували свою міжнародню політику дві східні держави: Туреччина і Персія — але це не мало ніякого відношення до їхньої внутрішньої політики. В Анкарі чи в Тегерані міністр закордонних справ запевнював совітського полпреда про гарячу привязь до СССР, рівночасно міністр внутрішніх справ безпощадно винищував комуністичний рух унутрі краю. У висліді такої політики Туреччина і Персія оборонились перед імперіялізмом европейських держав, зберігаючи повний лад у себе дома. Та було це можливе мабуть лиш в авторитативній державі, а не в демократичній, де громадянство має вплив на всі державні справи, отже й на закордонну політику, де з огляду на те аліянс мусить бути популярний.

У повоєнних роках, коли то Франція грала провідну ролю у протибольшевицькій інтервенції, французький громадянин чимало наслухався і начитався про внутрішнє положення у СССР, виробив собі якнайгірше поняття про ту державу. З хвилиною, коли недавній ворог мав стати союзником Франції, треба було його наборзі основно вибілити в очах французької публичної опінії. Еріо з ентузіязмом оповідав про те, що він бачив у СССР, міністри — і то люди зовсім не лівих поглядів — вступали до всякого роду товариств приятелів Совітів та кружків інтелектуальної співпраці зі СССР. Моральна барієра, яка всюди становить головне заборолро проти комунізму, заломилася. Ліві впливи росли з дня на день, у виборах 1936 р. перемогла лівиця — повстав уряд опертий на „людовому фронті" — отже на бльоку, в якому комуністи обняли провідну ролю.

Аліянс перетворився у васальну залежність. Москва тримала уряд Блюма під своїми впливами ріжними шляхами: на міжнародній площині — обіцянками помочі проти Німеччини, на парляментарній — участю у проурядовому бльоку людового фронту, в терені — натиском через робітничі маси. Цим впливам Блюм міг тим менше протиставитися, що ще перед приходом до влади він поважно обтяжив свою гіпотеку щедрими передвиборчими обіцянками радикальних суспільних реформ. Ці обіцянки становили своєрідний вексель, яким Блюм заплатив за свою виборчу перемогу. Щоб цей вексель не пішов до протесту, та не закопав раз на все політичного кредиту Блюма, мусів цей людовий трибун викупити його за всяку ціну.

Та ціна була справді висока: серія законів впровадила низку сміливих суспільних реформ, як 40-годинний тиждень праці, підвишку платень, відпустки і т. д. Ці зміни мали зменшити безробіття, збільшити консумцію — мали становити маґічний ключ яким можна отворити вихід з господарської крізи. Та не так склалось, як бажалось: вплив Блюмових реформ на господарську ситуацію був зовсім інший. Збільшення платень та зменшення годин праці підвищило кошти продукції більше як на третину. Була це — що правда — добра метода, щоб пустити з торбами капіталістів-фабрикантів — але рівночасно було це небезпечне обтяження французької продукції взагалі, був це удар у французький торговельний біланс, від якого залежить не лише дохід підприємства, але й загальна господарська ситуація краю, тим самим буття широких мас. Французький товар став занадто дорогий, щоб можна було його збути, тому він почав тратити закордонні ринки — рівночасно на французький ринок стали що раз то більше вдиратися закордонні продукти. Ріжниця між вартістю привозу і вивозу збільшувалася — прийшлось її покривати золотом, яке стало відпливати з Франції. Припас золота зменшився на 45 процент, франк здевалювався на 60 прц. Прийшла доріжня: кошти прожитку збільшились на 43 прц., продукція зменшилася на 25 процент, дефіцит зростав.

Можливо що сам Блюм був би завернув з цього карколомного шляху, якщоб він не був так далеко залежний від зрадикалізованої вулиці, яка раз у раз паралізувала все життя страйками. Робітники страйкували на приказ „ґенеральної конфедерації праці" і проти її волі — за підшептами невідомих законспірованих агітаторів, страйкували протестуючи і виявляючи радість, страйкували при всякій можливій нагоді. Страйк став засобом впливу на внутрішню і навіть на закордонну політику, став розривкою, спортом.

Здавалося, що Франція входить на шлях, який вже перейшла Італія та Німеччина, що зближається момент, коли пережита, [illegible] демократія розлетиться у ударі між комунізмом та крайною правицею. Та на правім крилі французького політичного світу не витворилася до нині ніяка політична група, якій можна би віщувати, що вона відіграє ролю італійської фашистівської партії чи німецької націонал-соціялістичної. Французька лівиця [illegible] стала визов не з правиці, але з центру, [illegible] правиця лиш дала підтримку.

Коли Блюм поставив домагання дуже широких фінансових повновластей, що мали дати йому змогу полатати зруйнований скарб, він стрінувся у сенаті з рішучою відмовою і уступив. Повстав уряд Шотана, в якому найважніші портфелі припали радикалам — французький державний корабель звільна завернув на право.

Ця зміна, подібно як і колишній лівий курс, мала близький звязок зі закордонною політикою. Внутрішній розклад Совітів поставив під питайний знак вартість совітського аліянсу, який ще до того наражував Францію на небезпеку конфлікту з мілітарно могутнім протибольшевицьким бльоком. Не зважаючи на істеричні протести лівиці, Франція переводила поволи ревізію своєї закордонної політики, закинула фікс-ідею східного пакту і збірної безпеки та вернулася до традиційного „сердечного аліянсу" з Англією. Французький уряд дискретно усунувся з інтервенції в Еспанії, погодився з втратою впливів у Середущій Европі й на Балканах, оминав всяких нагод до конфлікту з Німеччиною та Італією, посвятив для свого спокою свого останнього сателіта — Чехословаччину. До Риму виїхав кінець кінців французький амбасадор, небавом появиться французько-німецька декларація ненападу.

Коли Даладіє ліквідував сумної памяти московську орієнтацію у закордонній політиці, його міністр скарбу Рено взявся до ліквідації сумних наслідків суспільно-господарської політики Блюма. Не хотіло господарське життя [illegible] гнутись до Блюмової політики — так треба було зревідувати цю політику, нагнути її до вимог економії. Рено не вдоволився редукцією державних розходів, підвишкою податків та стабілізацією валюти — він рішив радикальними заходами привернути життєздатність та конкуренційну спроможність французькій продукції. [illegible] нюючи Блюмове суспільне законодавство [illegible] годинний тиждень праці перестав бути святою догмою, страйк — іграшкою.

Розпещена у фольксфронтовій демагогії [illegible] безкарности лівиця підняла крик, кинула [illegible] дові рукавицю — але цим разом трапила [illegible] на камінь. Ґенеральний страйк, який мав [illegible] став останньою осторогою для Даладіє, [illegible] рогою для „ґенеральної конфедерації праці", що минули часи, коли можна було бавитися з урядом у піжмурки, що французький уряд не думає ділитися владою з комінтерном [illegible] його експозитурами.

„Я заповів, що забезпечу авторитет держави — і так сталося" — ствердив Даладіє [illegible] реду вечором.

Наближається кінець ювилейного року Просвіти! Чи ви вплели вже свою нитку у [illegible] „Просвіти"?

Ґеоґрафічні умовини розміщення осель Карпатської Укра ни.

Докладно розглянувши верховини Карпатської України показується, що вона має спромогу стати самовистачальною й незалежною не тільки з огляду на свої природні багатства. Вона становить передовсім суцільну територію, якої всі частини повязані природними шляхами не тільки зі собою, але і зі столицею держави, Хустом. У прямовісній будові цієї верховини позначуються дві повздовжні заглибини, які пробігають територію з заходу на схід, і сім поперечних, розмірно широких, річних долин, де вже є побудовані шляхи або в найближчій майбутности можуть бути побудовані.

Під оглядом розташування людських осель і природних шляхів подібна Карпатська Україна до Швайцарії і давньої Австрії, де таксамо як і в К. Україні система повздовжних і поперечних низів, заглибин і долин становить єдину можливу базу розміщення осель.

Колиж прирівняємо верховину Карпатської України з верховиною Альбанії, зараз замітимо, що ця остання находиться в куди гіршім положенні як К. Україна. Верховина Альбанії не є так добре як К. Україна почленована поперечними долинами, нема ні сліду з таких повздовжних низів чи обнижень, які прегарно позначуються в поземеллі вище згаданих гірських країн (Карпатська Україна, Швайцарія, давня Австрія). Єдиними природними шляхами Альбанії є вузькі річні долини, що впоперек прорізують її від заходу на схід. Кожна з цих долин — відокремлена і становить тільки сліпу вулицю, що не стоїть в ніякому звязку з рештою долин. Якщо мова про природну осельну базу, то Альбанія поза вузьким краєчком надмурського низу, так якби її не мала.

Придивімся ближче верховині К. України. Її гори так уложені, що дозволяють на будову доріг вздовж всіх трьох головних гірських поясів, що пробігають територію К. України майже рівнобіжно від заходу на схід. Наймогутнішим гірським поясом є пояс граничний. В його склад, ідучи з заходу на схід, входять Бескид Лемківський по Лупків (584 м.), Бескид Високий до провалля Бистерського (941 м.), Ґорґани до Яблонецького провалля і вкінці каблуковато зігнута могутня стіна Чорногори. Рівнобіжно з цим поясом тягнеться на півдні від нього пояс Карпат Полонинських. Цей пояс покраяний поперечними річними долинами на такі члени: Полонина Рівна, Полонина Біржава, Мерша, Красна і Свидовець. Широкі вкриті буйною травою полонини, що починаються зараз над границею лісів оправдують назву цього поясу. Висота цих полонин росте з заходу на схід щораз то більше і досягає своєї кульмінаційної точки на самому сході на Свидовецькій Полонині вершком Близниця (1883 м.).

Третім з ряду поясом є пояс вульканічного походження т. зв. Вигорлят. Цей пояс біжить деякий час рівнобіжно з обома попередньо згаданими поясами, але небавом скручує на південь почерез ріку Тису, перекидається під назвою гір Гутинських і Роденських на територію Румунії. Ці гори будувались із вульканічної лави саме тоді, як виринали з дна* міоценського моря Тетиди могутні фалди обох уже згаданих поясів граничного і полонинського. Вульканічна лава дісталася навверх на яких 100 км. довгою ділянкою, яка повстала в угорському низі через велике напруження в земній корі. Всеж лава не досягла полонинського поясу гір полишаючи вузенький окраєць угорського низу необнятий лавою.

З цього, що досі сказано, легко зміркувати, що гори Карпатської України побудовані з двоякого матеріялу: вульканічної лави, яка скріпла в дуже суцільну збиту скельну масу, звану андезитами і ліпаритами. Ця скельна маса не підлягає так легко деструкції, як скельний матеріял решти Карпат. Тому, що скельний матеріял граничного і Полонинського поясу вже не такий суцільний, а більше сипкий і пливкий, називають його ґеольоги флішом, правдоподібно від нім. слова: „фліссен", плисти, розпливатися, крутитися. Подібно як Полонинський пояс так теж і Вигорлят почленований поперечними долинами рік на такі частини: Вигорлят властивий, Синаторія, Великий Діл, Тупий Верх, а далі (вже в Румунії) гори Гутинські і Роденські.

Чи лишають всі ці три пояси місця на людські оселі? Природним місцем для закладання людських осель є природні заглибини поміж цими поясами. Найлогічніше місце для осель і шляхів становить повздовжний низ поміж вульканічним і Полонинським поясом. Про цей низ було вже сказано, що він становить окраєць угорського низу необнятого в давніх ґеольогічних добах вульканічною лавою. Такі і тим подібні низи називають ґеографи міжгірськими долинами, не тому, що вони находяться між гірськими хребтами, але тому, що вони замкнені двома ріжними по своєму походженню і структурі гірськими поясами: вульканічним і флішовим. Рівнобіжно до цієї міжгірської долини біжить на півночі від неї середгірська або краще середкарпатська долина замкнена граничним і полонинським поясом Карпат. Тому, що ця долина вимодельована атмосферичними чинниками в одній і тій самій масі Карпат, називають її ґеографи долиною середгірською, або середкарпатською. Ця долина пробігає то прямою, то знов крутою лінією від Ужоцького провалля до долини Білої Тиси у стіп Чорногори. Майже кожна ріка К. України пливе якийсь час у своєму горішньому бігу цею долиною, щоби відтак скрутити коліном на південь. Ця середгірська долина повстала на думку одних ґеольоґів через деструкцію мягкого і слабо відпорного матеріялу. Цей матеріял покрушили атмосферичні чинники (вода, мороз і т. д.) а відтак знесли його ріки. Там, де матеріял твердий, долина не розвинулася добре, як це діється у ґорґанській і чорногорській частині Карпат. На думку інших ґеольоґів ця долина повстала від обниження чи пак потахнення могутнього гірського пояса, що саме пробігав цим місцем.

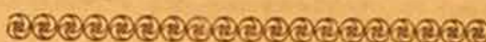

РЕВМАТИЗМ

Артретизм і подаґра

це змори людства. Таблетки Тогаль уживані в цих терпіннях у давках по 2—3 таблетки 3 рази денно втихомирюють болі і приносять полекшу. Дістанете в аптиках

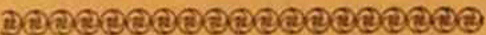

Оба ці доли гірський і середкарпатський були в давню давнину, і є досі природними підставами для людських осель, подібно як такі міжгірські і середгірські доли у Швайцарії або давній Астрії.

Найбільші оселі розвинулися на терені кожної з цих долин там, де головна ріка Карпатської України зливається зі своїм допливом. У середгірській долині такими оселями є: Люта, Верецьки, Воловець, Майдан, Волове, Колочава, Устьчорне і Ясіня. В міжгірській долині: Сюма, В. Березне, Перечин, Свалява, Довге, Хуст, Тячево, Терешва, Бичків.

Та на цих міжгірських і середгірських долинах справа осельних баз не кінчається. При Карпатській Україні залишився ще невеличкий, зате дуже урожайний клаптик угорського низу у підніжжі Вигорлят. До Мадярщини відійшла менше урожайна і більш забагнена частина низу.

Треба додати, що всі ці три осельні бази уложені супроти себе амфітеатрально. На найнижчому поземі спочиває підвигорлятська смуга угорського низу, пересічно на висоті 200 м. над рівнем моря. Це ніби партер. Міжгірська осельна база находиться вже пересічно на висоті 300 м. над рівнем моря. Найвище піднесена середкарпатська база (500—600 м.). Вона є свого роду галерією у відношенні до двох інших осельних баз. Годиться згадати, що оселі займають не тільки дно* цих баз, але позашовані теж на збіччя гір. В міжгірі сягають оселі подекуди до висоти 1100 м., в середгірі до 1200. Синьовірська Поляна у цьому долі пнеться аж до висоти 1250 м.

Чи і як вяжуться всі ці три природні бази осельні зі собою? Повязання напрочуд гарне, як ніде інде в Карпатах.

Середгірська, міжгірська долина і підвигорлятська смуга низу повязані зі собою досконало поперечинами рік Карпатської України: Тиси, Терешви, Тереблі, Великої Ріки, Біржави, Латориці і Угу. За вийнятком одної Біржави перетинають ці ріки розмірно широкими долинами оба гірські пояси, полонинський і вульканічний. Цими долинами саме повязані густо всі три головні осельні бази і поодинокі полонини всіх трьох гірських поясів.

З описаного видно, що Карпатська Україна отвирається на заході і на сході до великих кітловин: На заході до згаданої вже кітловини ріки Ондави, на сході до Мармароської кітловини, що є властиво поширеною міжгірською долиною. До Карпатської України приналежить тільки частина цієї кітловини по правому боці ріки Тиси. Цю частину Мармароської кітловини можна назвати кітловиною Хусту. Мармароська кітловина взагалі, а її правобережна частина (кітловина Хусту) зокрема вкрита дуже густою мережею осель. Причина великої густоти населення лежить не тільки в урожайній землі, тай не тільки безпосередній близькости пралісів, але передовсім в підземних багатствах (сіль!) і промислових осередках. Не диво, що кітловина Хусту стала центральною базою всього державного життя Карпатської України. Не диво, що по утраті Ужгороду і Мукачева кандидатура на столицю не припала ані Сваляві ані Перечинові, але Хустові. Хуст на це заслуговує тим більше, що лежить на перехресті торговельних шляхів до Румунії, Угорщини і Польщі. До часу мадярських ревіндикацій осельні одиниці мали більше менше таку скількість людности: середкарпатський діл коло 100 тисяч мешканців, міжгірська долина (враз з кітловиною Хусту) понад 250 тисяч мешканців, з чого на саму кітловину Хусту припадало понад 160 тисяч. Закарпатська частина Угорського низу до часу ревіндикацій мала коло 150 тисяч населення, південні збіччя Вигорляту осягнули рекорд у густоті населення, число населення доходило до 225 тисяч. Хоч це тільки приблизні числа, всеж на підставі їх можна осельні одиниці з огляду на їх осельну вартість упорядкувати так: 1) Південні збіччя Вигорляту, 2) Кітловина Хусту. 3) Міжгірська долина. 4) Середкарпатська долина.

З цього всього ясно, що поодинокі члени верховини Карпатської України повязані повздовжними і поперечними долинами в гармонійну цілість і не становлять відосередочної тенденції. Ні один клаптик землі не є сепарований неприлазним муром гір від решти краю, як це буває в Альбанії або в Греції.

Під цим оглядом Карпатську Україну можна прирівняти до Швайцарії, якої міжгірська долина ріки Ари відповідає міжгірській долині в К. Україні, а середальпейська долина горішнього Родану і Рену середкарпатській долині. Ріжниця між Карп. Україною і Швайцарією, хіба та, що ця остання, хоч і находиться недалеко льомбардського низу, не має навіть такої вузької смуги цього низу, яка припала Карпатській Україні з угорського низу.

Коли називаємо Карпатську Україну українською Швайцарією з огляду на красу її природи та її полонинський характер гір, не забуваймо, що Карпатська Україна нагадує нам Швайцарію і подібним розміщенням осель.

Д-р Петро Біланюк.

Черговий донос на проф Кубійовича.

Варшавський націоналістичний щоденник „АБЦ" приніс у числі з 2. грудня багатомовну замітку п. н. „Україна займає третю частину Польщі, протипольська агітація діле, праці доцента Кубійовича". У цій замітці — радше денунціяції — помішаний, як звичайно, горох з капустою. Є тут і про „нитки" української протипольської агітації, „які нераз вели до Берліна", є й те, що „викладач польської вищої школи, під покришкою науковости, ширить незвичайно грізну для нас (чит. для поляків) агітацію. Таку акцію провадить д-р Володимир Кубійович, доцент „Ягайлонського Університету". Очевидно „АБЦ" з іритацією цитує жмінку наукових цифр з видань, у яких д-р Кубійович бере участь, отже з „Географії", „Атласу" і „IV українського статистичного вістника". Для прикладу:

„Вершок безличности це ствердження, що супроти Польщі, українська етнографічна територія займає третину поверхні цілої Річипосполитої. 130,6 тисячів кв. км — 33,6 відсотків території Польщі, 9, 6 міліонів людности — 24,6 відс. людности Польщі — так фабрикує П. Кубійович „Велику Україну".

Врешті ще одна „делікатна" ревеляція:

„Одначе найбільш суттєве те, що згідно з німецьким квартальником „Юрсбург" (?) з польського міністерства освіти на українські наукові праці виплачено у 1937-38 році 63 тисячі золотих. Отже з польських грошей плила би антипольська пропаґанда".

Ми не маємо ради на те, коли наукові і статистичні цифри іритують націоналістичний орґан. Не вміємо натягати наукову правду. Це залишаємо для „АБЦ". Одначе одною радою можемо служити: пощо заглядати до закордонних квартальників і звідтам черпати відомости про субвенції на „антипольську пропаґанду". Радимо заглянути до офіційних видань, до „Буджетових прелімінарів". Там можна знайти скромненькі позиції, призначені на субвенціонування української науки, які не дуже перевищають цифру 63 тисячі золотих. Може про них інформує „Юрсбурґ"? Одначе з тими субвенціями не має „Ґеоґрафія", „Атляс" і т. д. нічого спільного. Ці останні видавництва з ніякої польської державної допомоги не користають.

Виходить, що стріл у д-ра Кубійовича хибив, — бо стріляти в наукові цифри треба трохи спокійніше.

Староства карають -- суди касують кари.

Восени 1937 року староства станиславівського воєвідства видали до міських та волосних управ обіжник про те, що зголошування до евіденції людности мають бути подавані тільки в польській мові. В тих обіжниках, однозвучних від усіх староств, говорилося, що зголошення до евіденції людности не є „поданнями" в розумінні арт. 2. мовного закону з 1924 року і тому зголошення в українській мові треба вважати за невнесене та виказувати до кари за незголошення.

Коли згідно з тим обіжником староства почали карати за зголошування в українській мові і справа перейшла через відклики до окружних судів, то ці суди в кожнім випадку касували старостинські кари і в мотивах вияснювали згідно з правом, що вжите в арт. 2. мовного закону слово „подання" обіймає все, що тільки до компетенції староства (чи іншої державної або самоуправної влади) належить, і то без ніякого винятку, вокрема без винятку для справ евіденції людности.

Так орікав м. ін. окружний суд у Станиславові та в Коломиї. В обох випадках також представник прокуратури не обороняв становища староств, ставив внесення „пристосувати закон" та погоджувався з вироком.

Всеж таки ті самі староства і далі пристосовують свій обіжник і карають далі, хоч судові вироки їм повинні бути відомі? Д-р О. К.

І полюбите правду, а правда визволить Вас...

У „Новій Зорі" з 3. листопада 1938 р. на першому місці появилася стаття станиславівського єпископа-ординарія під заголовком: **„З останніх літ. Мої спомини і рефлексії"**. Під статтею повний підпис і офіціяльний титул Владики, отже стаття, яка повинна давати свідоцтво правді.

В дійсности ця стаття не містить в собі споминів з „останніх літ", але хіба з якихось дуже давніх літ, яких ніхто не тямить. Бо з часів З. У. Н. Републіки, які хоч і належать вже до історії, живуть ще пречисленні безпосередні учасники та свідки; збережені з того часу архіви уряду та Національної Ради, ба навіть стеноґрафічні протоколи її засідань, тому не можна про ті часи подавати за правдиві споминів видуманих чи основаних на хибних рефлексіях.

З уваги на особу Автора дозволю собі пригадати тут події, які тоді сталися, щоб Автор міг сам пригадати собі все, як було, і спростувати свої неточности, тим більше, що порушена справа болюча загалом для всіх українців, зокрема для віруючих католиків; адже це виступає особа яка повинна високо держати стяг правди.

За ведення З. У. Н. Републіки, як держави, відповідають перед історією її уряд та Національна Рада, як законодатна установа. Уряд З. У. Н. Републіки був так складений, що церковні справи були як найкраще заступлені. Першим державним секретарем, себто міністром віроісповідань і освіти став д-р Олександр Барвінський, не тільки ревний, вірний і практикуючий християнин-католик, але сам основник і лідер істнуючої перед війною християнсько-суспільної партії, до котрої до кінця її істнування належав сам станиславівський владика, яку він підтримував та її орґан „Руслан" духовенству і народові передплачувати поручував. Після перенесення влади до Станиславова залишився д-р О. Барвінський у Львові, а державним секретарем на його місце став д-р Артимович; щоб спеціяльно забезпечити справи віроісповідань, виділили їх в окрему секцію, якої управителем став д-р Іван Лятишевський, тепер. станиславівський епископ-помічник, отже особа не тільки така, яка давала повну ґарантію, що добро Церкви лежало їй на серці, але також найбільш довірена станиславівського владики.

Пересторога!

Адміністрація Видавничої Спілки „Діло" у Львові отсим перестерігає наших Шановних Клієнтів Промисловців і Купців перед АКВІЗИТОРАМИ ОГОЛОШЕНЬ:

1) Степаном ВОЛОСЬКИМ, зам. у Львові, вул. Ордона 8,

2) Дмитром СЕНИКОМ, зам. у Львові, вул. Кохановського 54,

які не мають ніякого уповажнення від Адміністрації „Діла" збирати оголошення та інкасувати належности для щоденника „Діло" і календаря „Криниця".

Оголошення і вплачені квоти Ст. Волоському і Дмитрові Сеникові Адмін. Вид. Спілки „Діло" не буде признавати і не буде брати ніякої відповідальности.

АДМІНІСТРАЦІЯ ВИД. СПІЛКИ „ДІЛО"
Львів, Ринок 10. Тел. 229-41.

Так було до самого кінця. Коли такі люди правили, то хіба виключена якась тінь підозріння про якусь війну проти „Христа Бога і його Церкви".

Позатим уряд ЗУНР увесь час тримався постанов конкордату, заключеного Австрією з Апостольською Столицею, а то так точно, що всі, ба навіть поляки, такі авторитетні у тій справі, як тодішній станиславівський рим.-кат. парох о. Пяскевич, це признавали. Не знищено тоді ні одного костела ні церкви, ніхто на них ані на духовників не нападав і не зневажав, ні одного духовника ніхто не вдарив, ані над ним не знущався. Ні один зі священиків не був увязнений ні караний вязницею за свої переконання чи виконування своїх обовязків. Не було теж тоді ніяких спорів на тлі віроісповідно-обрядової приналежности, хоч чимало поляків працювало в установах ЗУНР, навіть у військових установах. Внутрішне церковне урядування залишено, як було, і нікому не снилося мішатись до того. Священики не підлягали ніяким світським карам. Військове душпастирство було як найкраще зорґанізоване. Підлягали власним настоятелям і відносини військомих частин до своїх душпастирів було таке сердечне, що спомини з тих часів залишились найкращими і для колишніх українських військовиків і для тих духовних, що їм душпастиряли.

Так само у ресорті судівництва були захищені інтереси католицької віри і Церкви, бо такі світочі практики і правознання як Мелетій Каратницький і пок. Філемон Метелля, що стояли тоді на чолі судівництва, — це практикуючі католики. У секретаріяті закордонних справ був державним віцесекретарем о. Бон, який дбав про добро нашої Церкви на міжнародній арені.

А тепер, коли взяти під увагу законодатне тіло з часів ЗУНР, Національну Раду, то Церква мала там також великий вплив. У склад Національної Ради входили всі члени галицького сойму так вірилісти, як і посли, всі члени парляменту і палати панів, отже засідав там і станиславівський владика і такі визначні священики, як посли о. Стефан Онишкевич, о. Северин Метелля, о. Олександер Капустинський, о. Фолис і інші. Засідали там також з вибору о. пралат д-р Юрик, о. Карпинський і ін.

І чейже за ввесь час засідань Національної Ради не було з їх сторони ані одного внеску в справі потреби якоїсь реформи відношення до Церкви, ані ніякої навіть інтерпеляції з приводу якогось зловживання влади у церковних справах. Це були такі зразкові духовники, з таким тонким почуттям інтересів віри і Церкви, що з їх боку напевне булиб негайно посипались протести, інтерпеляції і внески, колиб щось у тій ділянці було не в порядку.

У деяких повітах священики були повітовими комісарями (старостами), комісарями міськими (бурмістрами) і сільськими (начальниками громад), а це доказ, яким тішилися довір'ям і яке мали признання.

Всі більші церковні свята відбувалися з участю представників уряду, установ і військовости.

Тямлю в 1919 році Різдво, Йордан і Великдень. Все відбулося величаво. Памятаю виразно йорданської процесії, хоч був тоді дуже сильний мороз.

Коли дійсно сталося непорозуміння з Богослуженням перед відкриттям засідання Національної Ради, то це дійсно було тільки непорозуміння. Бо колиб раніше була про це мова між секретаріятом віроісповідань та владикою, то д-р Лятишевський був би напевне за Богослуження подбав. Я чув потім, що була про це мова між о. мітратом і владикою, але ...ня того Богослуження було таке, що ... нього не знав, з адінтів — то така ...

сив. Чи їх не було, чи може було кілька в якісь невидних кутках?!

Про українське вчительство з тих часів зазначу лиш те, що ріжні були там люди, ріжних конфесій, такі, яких лишила Австрія. За такий короткий час ані випустити нових кадрів учительства, ані перевиховати старих не можна було. Може навіть був десь такий „конвентикель", про який згадує Преосв. Хомишин, може десь щось подібного говорилось, бо були в краю всякі люди, навіть комуністи, але ані подібного внеску в Національній Раді, ані законопроекту ніхто ніколи не ставив, ніхто в міродайних колах таких неосудних проектів не висував. Навпаки: катехитури в усіх школах були належно обсаджені, а катехитів шанувала і управа шкіл і вчителі й ученики та не було ніде випадку, щоб управитель школи чи інспектор, чи який учитель не допустив священника до науки, його витрутив з кляси, або побив, щоб катехитури не обсаджували, і то навмисне, так щоб хтось взагалі у школах робив з релігії чи віросповідної приналежности учнів — політику.

Щодо селянства, то в першій мірі треба звернути увагу, що тоді була війна, за східнім кордоном революція, всюди були довгою війною здеморалізовані вояки і люди, були агітатори ріжних крайніх, навіть ворожих українській державі партій, але правління скоро опанувало ситуацію і всюди настав порядок, а навіть і ті випадки, про які пише Владика, не такі то видно були яскраві, коли народ не робив собі сам ладу, користаючи з початкової анархії, лише ходив до Владики і просив його інтервенції та жалівся перед ним, отже мав довіря до свого єпископа.

Згадує Преосв. еп. Хомишин і про відомі скарги перемиських громадян з приводу акції у справі целібату. Але це теж не була боротьба з Церквою, ані доказ браку віри. Навпаки, скарга до Ватикану була доказом довіря до Апостольської Столиці. Можна хіба тільки казати про нетакт чи про вискок супроти місцевого владики. А проте пізніші часи доказали, що місцеве громадянство найшло з своїм єпископом спільну мову і нині на перемиському ґрунті нема під цим оглядом ніяких суперечок. Не знаю теж, пощо еп. Хомишин згадує про цю історію, бо чейже вона трапилася не за часів ЗУНР і була дійсно тільки епізодом. Перемиський владика, як і станиславівський, не зазнав від української влади ані вірних ніякої прикрости.

Розібрання ерекціональних ґрунтів, щоб не можна творити нових парохій, експозитур та експонованих сотрудництв — прийшло на шкоду Церкві далеко пізніше. Тепер маємо такі парохії як Рожнів, де є один парох без сотрудника, а є 7358 душ греко-католиків. Парохія гірська розкинена, має пять дуже віддалених від себе церков, в яких часом раз на рік правиться Службу, або й то ні. Люди часом раз на рік бувають у церкві, а про систематичну науку релігії (катехизму) і мови там бути не може, без сповіди люди там живуть і вмирають. Чиж диво, що між ними є комуністи?! За українських часів не продано ні одного морґа ерекціональних ґрунтів. Врешті річ найважніша: коли від польського римо-католицького клиру не було по нинішній день ні одного голосу нарікання на якінебудь переслідування у рр. 1918/19, то чи можна собі уявити, що в тих роках було якенебудь переслідування супроти українського греко-католицького клиру?!

Ми хотіли б ще у відповіді Преосв. Кир Григорієві звернути увагу на ті речі, які діються сьогодні в його станиславівській епархії та які залежать тільки від нього: про управу церковними добрами, про грошеву політику супроти духовенства, про підхід до вдів і сиріт по священниках, про трактування духовників. На все це маємо докази: імена та безспірні факти. Не наводимо їх тільки тому, бо не хочемо заводити дискусії на злободенні теми у так прикрі для всіх нас часи. Нашим завданням було тільки спростувати те, що Преосв. Еп. Хомишин казав про часи минулі. „ІКЦ" пішов так далеко, що виводи про здогадне тодішнє „безбожництво" українських мас пристосував до часів теперішніх. Заявлю: ані тепер його нема, ані тоді не було, а питання, пощо таке виписувати й у чию користь — залишаю на совість Еп. Хомишина.

Д-р Юлій Олесницький.

Не справа прикра, лише дискусія.

Львів, 3. грудня 1938.

У „Свободі" з 4. грудня ц. р. появилася стаття п. н. „Прикра справа". Її сенс, коли його взагалі можна виловити з двох цілих сторінок, повних особистих образ та довільних здогадів, примушує нас вийти з резерви. Стаття хоче „зясувати прилюдно" і „без усякої решти" справу відомої „заяви", яка появилася в „Ділі" 20. листопада ц. р. Та саме тому, що вона найважнішу „решту" поминула мовчанкою, забираємо голос.

Щоб не потонути відразу у трясовинні полеміки і цієї „решти" самому не затратити, резиґнуємо заздалегідь з того, щоб „відбитись" у лайці. Анонімовий автор написав статтю, як запевнює, в інтересі „політичного здоровля". Розуміє він його так, що ініціяторів заяви, чи підписаних під нею діячів обкидує такими епітетами, як „цинічні одиниці", „диверсанти", „зіграні душі" і т. п. Пригадаймо, що під „заявою" були підписані найповажніші українські громадяни, між ними б. премієр уряду ЗУНР і б. голова партії, якої офіціозом є „Свобода"! Та ми політичне здоровля розуміємо інакше. І тому не лише в його інтересі, але просто в інтересі звичайної пристойности не будемо знижуватись до метод полеміки автора статті „Прикра справа". І тому далі, на барабанний вогонь його лайок, наклепів і злосливих та фальшивих здогадів не будемо відповідати.

Друга обставина, яку хочемо ствердити на вступі і взяти її за підставу дальших висновків, ось яка: На нашу думку ніякі пізніші факти, ані теж стаття „Прикра справа", не ослабили стверджень обох комунікатів, оголошених у „Ділі" 27. листопада ц. р. та підписаних трьома членами т. зв. внутрішньої опозиції УНДО і чотирма представниками українських політичних партій, які дали почин до згаданої на вступі заяви. Найважніші з цих прилюдних стверджень отсі: 1) що заява була подумана не як диверсія проти УНДО, лише як — у даних умовинах української політичної дійсности — можливо найбільш одностайний назверх український національний акт; 2) що українського Єпископату ніхто не вводив у блуд та не втягав у внутрішню партійно-політичну розгривку. Підписані під заявою діячі ствердили в комунікаті, що вважали себе виразниками більшости українського громадянства і як такі звернулися за підписами до Єпископату. І тому дальші голословні твердження „Свободи", що ініціятори заяви надужили українського Єпископату для внутрішньої партійної розгривки, мусимо вважати простими інсинуаціями, коли з другого боку істнують комунікати поважних політичних діячів, які цю інтенцію виразно заперечують. Автім своєрідний сніп світла на цілу цю справу кидає факт, що провід УНДО, який чейже не міг бути непоінформований про зміст статті „Прикра справа", має в руках найавторитетніший документ, що виясняє без ніякого сумніву, що українського Єпископату не надужив ніхто. Це нас звільняє від того, щоб у дальших виводах ще раз вияснювати те, що згадані оба комунікати вже ствердили. В інтересі українського внутрішнього порядку не бажаємо прикладати руки до руйнування взаємного довіря навіть у найгострішій партійній боротьбі. Якжеж можна припускати, щоб кільканацять чільних громадян, представників усіх українських політичних партій, хоч і поза УНДО-м, у хвилині справді для нації винятковій, мали лише ту амбіцію, щоб зробити з її трагедії відбивну для внутрішньо-партійної грязні!? На нашу думку, не треба навіть у полеміці з такими статтями, як „Прикра справа", обезвартнювати сенс внутрішньо-партійного українського суперництва.

Істотне внутрішньо-українське „політикум", справжнє вияснення, чому такі, а не інші підписи появилися під заявою, подає перший уступ комунікату чотирьох українських політичних партій. Він є саме тою „рештою", яку треба розкривати та про яку стаття „Прикра справа" мовчить. Цей уступ виясняє справді найприкрішу справу української політичної дійсности, дає ключ до зрозуміння теперішнього внутрішньо-українського імпасу. Ввесь зорганізований політичний український світ, який стоїть поза УНДО-м, подав до відома у цьому комунікаті: „Ми справді не зверталися за підписами під відомою заявою до Президії УНДО, таксамо, як досі ми цього не робили від трьох років. Причини такого нашого становища мають загально-національний характер і вони всьому свідомому українському громадянству добре відомі і напевно зрозумілі".

Перед нами або своєрідний національно-політичний остракізм, яким усі українські партії обложили УНДО, або глибока політична кріза. На кожний випадок маємо ствердження, що нема **ніякої української політичної справи**, в якій міг би бути можливий **спільний політичний виступ усіх українських політичних партій разом з офіційним УНДО-м**. Навіть у справі, з приводу якої появилася заява! Це справді трагічний український політичний імпас, тимбільше трагічний, коли взяти під увагу історичну добу, яку переживаємо. Це параліж українського політичного життя, в якому нема української національної конечности, не можливий український політичний круглий стіл. Маємо такий політичний стан, що УНДО не може дати ініціятиви до ніякого спільного національного акту, бо всі інші українські партії з ним разом не виступлять. Таксамо не можуть цього всі інші українські політичні партії, самі без УНДО, започатковувати, бо всякий політичний акт затрачує вартість загально-національного виступу, коли бракує в ньому політичного центру. Таким чином можна сказати, що в нашому національному організмі обіг крови припинений, між його політичними периферіями й осередком нема органічного звязку.

Не будемо аналізувати нині цього стану з такого погляду, як його усунути, або, чи і які рації є по стороні українських політичних пар-

тій, що не відступають від свого становища навіть у сьогоднішній хвилині, себто навіть тоді, коли важиться доля українського народу. Стверджуємо лише наявний факт та окреслюємо його як найбільш трагічну українську політичну реальність. До його аналізи матимемо нагоду ще повернутись. Сьогодні додамо, що суть т. зв. внутрішньої опозиції УНДО лежить у намаганні цей імпас розвязати. Вона від більш як від року висуває постулят персонального розділу проводу партії від проводу УПР, щоб зробити УПР одним з органів партії, а не представником та осередком диспозиції української національної політики. Саме замазання компетенції обох цих установ і збереження проводу української національної політики в руках тіла, що вийшло з теперішньої виборчої ординації, є одною з найбільших перешкод, щоб відносини в УНДО впорядкувати і, далі, довести до консолідації українських політичних сил. Опозиція УНДО доказала, що ніхто з її членів не має ніяких особистих амбіцій і що вона трактує справу в чисто політичній площині. Вона домагається, щоб провід партії поробив висновки зі зміненої українсько-польської і внутрішньо-української ситуації. При тому вона ці висновки конкретно формулує. Одначе провід уважає, що його оцінка ситуації є правильна і що вона не вимагає ніяких змін, хіба — як суґерує „Свобода" — позбутись опозиції...

Сказане потрібне до вияснення, що тоді, коли вийшла ініціятива до заяви, це внутрішньо-українське розбиття поставило перед членами внутрішньої опозиції УНДО, до яких ініціятори звернулися за підписами, таку альтернативу: або заява появиться з тими підписами, які вона мала, або вона не появиться зовсім. Щоб уможливити це перше, відступлено від засади партійного заступництва. Стверджуємо, що в тому вигляді, в якому заява появилася, створено сьогодні можливе **оптімум українського політичного сконсолідованого виступу.**

Не перечимо, що тут можна підняти закид партійної нельояльности, заскакування і т. п. Однак це справи або другорядні, або щонайбільше такі, про які прилюдно не дискутується, заки їх не полагоджено внутрі партії. Передчасне прилюдне обвинувачування своїх партійних товаришів — це лише ознака безсилля проводу партії. Зате першорядною справою є те, чи лежало в загально-національному інтересі ослаблювати заяву навіть у тому виді, в якому вона появилася. Підкреслюємо, що теперішньому проводові УНДО дуже докладно відомий наш внутрішній політичний імпас, бож провід має неґативну відповідь українських політичних партій у двох своїх останніх ініціятивах: у справі обєднання на ґрунті декларації з 7. травня та в справі спільного становища до виборів з 1938. р. І тому після появи заяви він повинен був бути свідомий того, що склад підписів під нею — це простий висновок внутрішньо-української ізоляції теперішнього проводу УНДО. Колиж до того не було сили „без решти" знівечити немилий для свого престіжу виступ, то чи не краще було мовчати? Саме в імя інтересу національного здоровля...

Виступ орґанів УНДО після проголошення заяви крізу в українському національному таборі поглибив, однак він її не ускладнив. Тепер не може бути вагань. Марево національної анархії і повного політичного паралїжу у всяких майбутніх умовинах диктує дві можливости: або провід УНДО рахуватиметься зі становищем українських політичних партій як реальним фактом і витягне з нього політичні висновки, або українські політичні партії приймуть становище проводу УНДО і приступлять разом з ним до консолідації українського політичного життя. Терціюм нон датур. Заява показала лише, що одну з тих розвязок треба приспішити: український політичний організм душиться.

В. Кузьмович.

Боротьба з українськими повстанцями на Волині?

Варшава 1. грудня.

До Варшави наспіли чутки, нібито над самим большевицьким кордоном в околицях містечка Заслава вибухло велике українське повстання проти червоної влади.

Повстання, кажуть, розгорілося так широко, що большевицька влада змушена була для його ліквідації вжити цілої ескадри літаків, танків, артилерії і цілої дивізії піхоти. Розбивши кілька більших повстанчих відділів, большевики зрівняли м. Заслав і дооколичні села з землею. Багатьох повстанчих українських старшин, кажуть покінчило самовбивством, щоб не попасти живцев у ворожі кігті. КТВ.

Відродження литовських орґанізацій.

Нормалізація литовсько - польських дипльоматичних відносин уможливила відродження зліквідованих владою литовських орґанізацій у Виленщині. Вже 3. грудня цр. відбудуться у Вильні збори тамошньої литовської інтеліґенції з метою оснувати товариський клюб і виготовити статут. Головним завданням клюбу буде оснування низки литовських бібліотек на провінції. Незалежно від цього в найкоротшому часі повстане у Вильні „Нове Наукове Литовське Товариство".

Скріплена буде також видавничо - пресова акція. Вже вчора появилась у Вильні литовська ґазета для молоді п. н. „Мета Молоді". На варшавському терені видають литовські журналісти — як ми вже подавали — інформаційний місячник у польській мові „Літуаніка".

Подаючи оці інформації, пригадуємо нашу вістку зперед двох тижнів про розмову між мін. Беком та литовським послом Скірпою. Як видно, мін. Бек прийняв пропозиції Литви щодо мирного співжиття і цей факт негайно вплинув на покращання литовсько - польських взаємин унутрі держави. КТВ.

Православні на Холмщині хочуть перейти на унію.

Варшава, 1. грудня.

З ріжних сторін Холмщини, передовсім з найдальше на захід висунених повітів білгорайського, замостського, більського, красноставського і навіть томашівського та грубешівського дістаємо вістки, що православне населення, змучене затяжними віроісповідними змаганнями, має намір перейти на унію.

В найближчих днях мають виїхати у звязку з цим спеціяльні селянські делеґації до Львова та до епископа Чарнецького. КТВ.

——о-о——

Українські інтерпеляції.

СЕНЗАЦІЙНА ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ У СПРАВІ ЗАКАРПАТТЯ.

Експозе міністра скарбу.

В пятницю відбулося перше пленарне засідання сойму звичайної буджетової сесії. Були на ньому присутні всі члени уряду з премієром ген. Славой-Складковським у проводі, голова Головної Палати Контролі ген. Кшеменський, державні підсекретарі, вищі державні урядовці та багато сенаторів.

Маршал **Маковський** по відкритті засідання та полагоді формальностей повідомив, що дістав від міністра скарбу замкнення рахунків за буджетовий період 1936—37. Після того премієр **Складковський** виголосив коротку привітальну промову, в якій підкреслив, що цей сойм наділили довірям такі широкі маси людности, як ще ніколи у відродженій Польщі, бо на 17 міліонів управнених голосувати голосувало 11 міліонів. Далі премієр заповів свою, тобто уряду, льояльну, чесну і щиру співпрацю з соймом.

З черги виголосив двогодинне експозе віцепремієр і міністр скарбу Евген **Квятковський**. Ця промова торкалася головним чином господарських справ. Міністр скарбу говорив про проект нового гіпотечного хліборобського кредиту, запевняв, що уряд змагатиме до того, щоб забезпечити кращу матеріяльну позицію працівних людей та дбаючи про те, щоб у всіх ділянках працювали фахівці, завжди ... для найнижчих функціонарів, а для ... поборів затримає високе обтяження. Далі міністр Квятковський повідомив про те, що в представленому буджеті уряд взяв на увагу на першому місці потреби міністерства ... Фонду Національної Культури. Говорив ... великий пятнацятьлітній інвестиційний ... що має ділитися на 5 трирічних періодів ... що в кожному періоді домінуватиме одна з головних проблем з ділянки державних інвестицій і „амбіцій польського народу".

Говорячи про осяги Польщі мін. Квятковський підкреслив зріст промислової продукції, поправу рентовности господарської ... зменшення безробіття та подав між іншим ... за 20 літ число дітей у вселюдних школах ... сло з 3-ох міліонів на 5 міліонів, аналфабетизм у віці від 10 до 14 літ упав з 30 відс. ... че 7 відс., людність міст зросла на 3 і ... она, подвоєно довготу телеграфічних ліній ... потроєно довготу телефонічних ... шено засівну площу під 4 роди збіжжя ... рабою й бураки, збільшено ... будов.

Вкінці віцепремієр говорив про ... поляка, що більше віють у ...

допомогу Ліги Націй і закордонної фінансієри.

Після промови мін. Квятковського маршал заповів, що дискусія над буджетом та інвестиційним законопроектом відбудеться в суботу.

УКРАЇНСЬКІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ.

На пятницевому засіданні сойму вплинули до маршалківської булави чотири інтерпеляції українських послів:

1) Інтерпеляція посла Зиновія Пеленського до міністра внутрішніх справ у справі важкого побиття української людности та знищення уладжень кооператив, читалень „Просвіти" та інших українських організацій по селах повіту Долина і в місті Долина, станиславівського воєвідства, чого допустився кінний відділ КОП-у під командою старшин у першій половині листопада ц. р.

2) Інтерпеляція посла Зиновія Пеленського до міністра внутрішніх справ про те, що 1-го листопада ц. р. капраль КОП-у важко побив та проколов багнетом ногу громадянина Михайла Любачевського, мешканця м. Долини, станиславівського воєвідства.

3) Інтерпеляція посла Василя Болюха до міністра внутрішніх справ у справі важкого ушкодження тіла громадянки Іванни Блажкевичевої, директорки Подільського Союзу Кооператив, внаслідок того, що її побив військовий відділ 15-го листопада ц. р. на полі під селом Купчинці, тернопільського повіту.

4) Інтерпеляція посла д-ра Степана Витвицького до міністра внутрішніх справ у справі подій в жовтні й листопаді ц. р. в 6-ти громадах дрогобицького повіту, де військовий відділ важко побив людей.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЯ У СПРАВІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Пос. Дудзінський зголосив інтерпеляцію до міністра закордонних справ у справі спільного польсько-мадярського кордону.

ТЕКСТ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ ПОСЛА ДУДЗІНСЬКОГО

Пос. Дудзінський запитує:

„Чи панові міністрові відомо, що від двох місяців на Закарпатській Руси триває стан кипіння, який у найвищому ступні загрожує спокоєві Річипосполитої в її південних дільницях?

„Чи правдою є, що 17. листопада у місті Велике Березне на Закарпатській Руси сформувався комуністичний совіт, який взяв владу у місті, проголошуючи протипольські відозви? Чи правдою є, що в тому місті 18. листопада доконано нападу на кількох поляків, чехословацьких громадян, важко їх ранючи та грабуючи майно? Чи правдою є, що 20. листопада такий сам совіт взяв владу у місті Воловець в найближчій віддалі від польської границі, при чому члени того совіту виголошували підбурливі протипольські промови, знімаючи оклики: „Завтра совіти у Варшаві" і т. п.? Чи правдою є, що проти місцевого населення, яке попало в розпуку, борються комуністичні відділи, послугуючись червоними прапорами і золотим серпом? Чи правдою є, що ніччю з 22. на 23. листопада озброєний відділ закарпатських комуністів острілював польські прикордонні станиці недалеко татарського проємику? Чи правдою є, що спроби переходу кордону окремими комуністами є на денному порядку? Чи правдою є, що на Закарпатті панує стан повного кипіння, хаосу, анархії?

Що пан міністр задумує зробити, щоб запевнити спокій на півдні Річипосполитої?

Що пан міністр думає зробити, щоб добути спільний польсько-мадярський кордон, першу передумову вже не тільки спокою на південних окраїнах держави, але просто передумову майбутнього великодержавного істнування Польщі?

Чи пану міністрові відомо, що наш великий вожд маршал Пілсудський мав погляд який нераз висловлював, що без польсько-мадярської границі не буде спокою в тій частині Европи? Що пан міністр думає зробити для реалізації завіщання маршала Пілсудського? Чи пан міністр думає вжити всіх засобів аж до збройної сили включно, щоб здійснити той елементарний постулат інтересів держави і польської історичної місії; щоб привернути рівновагу, яка була тисячу літ і тепер захиталася; щоб вирівнити жахливу кривду, зроблену братньому мадярському народові, нашому випробуваному й непохитної вірности союзникові".

(Наші коментарі до цієї інтерпеляції — дивись передова стаття у нинішньому числі. — Ред.).

Делеґація Української Народньої Ради

НА АВДІЄНЦІЇ У ПРЕЗИДЕНТА ГАХИ, ПРЕМІЄРА БЕРАНА ТА МІН. ХВАЛЬКОВСЬКОГО.

Пресова служба Карпатської України повідомляє, що делеґація Української Народньої Ради у складі: урядуючий заступник преміера Ю. Ревай, д-р Гупаловський та п. Бандусяк відвідала 2. ц. м. в год. 11-тій передполуднем міністерство закордонних справ у Празі та відбула 35-хвилинну конференцію з міністром Хвальковським. Делеґація зложила мін. Хвальковському звіт про ситуацію в Карпатській Україні. Міністр Хвальковський запевнив делеґацію, що завжди буде підтримувати інтереси Карпатської України. Пополудні в год. 16.30 делеґацію У. Н. Р. прийняв преміер центрального уряду Беран.

В год. 18.55 українську делеґацію запросив до себе президент д-р Гаха; делеґація зложила президентові побажання з нагоди вибору та поклін від населення Карпатської України. Президент поставився до делеґації дуже тепло та висловив переконання, що відтепер пічнеться ТІСНА СПІВПРАЦЯ ЧЕХІВ, СЛОВАКІВ І УКРАЇНЦІВ, ЯК РІВНІ З РІВНИМИ та що спільно переможуть всі труднощі.

ПРИНЯТТЯ ДЛЯ ЖУРНАЛІСТІВ У ДЕЛЕҐАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ У ПРАЗІ.

Як подає пресове бюро Карпатської України, делеґація Української Національної Ради, яка приїхала до Праги з привітом до прем. Берана, уладила приняття для чеських та закордонних журналістів. Було присутних понад 30 осіб, яких познайомили з актуальними українськими справами мін. Ю. Ревай, д-р Гупаловський та д-р Бандусяк.

З церковно-православних справ.

Варшава 1. грудня.

ХИРОТОНІЯ НОВИХ ЄПИСКОПІВ У ПОЧАЄВІ.

Чотири дні тривали православно - військові торжества у Почаївській Лаврі з нагоди хиротонії б. військових капелянів о. Шретера й о. Семашка в православні єпископи. В мин. четвер 24 листопада прибув до Почаєва з Варшави митрополит Діонісій у товаристві секретарів Синоду й Консисторії пп. Рощицького та Кікеца. На другий день відбулось у Почаєві засідання Синоду, в якому взяли участь усі архиєреї - ординарії за винятком виленського архиеп. Теодосія, що — як подали офіційно — через недиспозицію взагалі на торжества не приїхав...

Кандидати в єпископи прийняли 12. XI. чернецтво: о. Шретер з імен. Тимофія, о. Семашко — Матвія. Чину пострижения довершив арх. Олексій, який чергового дня возвів б. капелянів у чернечий чин архимандритів. Сама хиротонія в єпископи відбулася від 26. до 29. листопада. Пригалдались їй чисельні представники військової та цивільної влади з нач. Вовнянським, воєв. Новаком та старшинами львівського і люблинського ДОК та КОП на чолі.

Оба нові єпископи прибудуть у понеділок 5. ц. м. до Варшави, щоб скласти передбачені візити і негайно зайняти визначені становища. Цікаво, що крім о. арх. Теодосія в Почаївських торжествах не взяло участи багато визначних православних достойників усіх епархій.

НА ВОЛИНІ І ХОЛМЩИНІ.

Довідуюся, що в Сарнах, на Волині відбувся судовий процес проти тамошнього православного пароха о. прот. Волкова, б. посла до варшавського сойму. О. Волкова обвинувачували за те, що в липні ц. р. з церковної амвони відчитав сконфіскование посланіє в справі подій на Холмщині. Суд покарав о. Волкова місяцем арешту і гривною 100 зол.

Довідуємося також, що кремянецький прокуратор припинив слідство проти о. місіонара Казновецького, передавши цілу справу адміністраційній владі, що (на інтервенцію волинського воєводи) знизила йому високу кару до кількох днів арешту.

Прокуратор замостського Окружного Суду наказав арештувати о. Ковальчука, правосл. пароха в с. Матчі на Грубешівщині, під закидом перечитання посланія. Слідство виказало невинність священника, якого звільнено.

СПРАВА ЦВИНТАРІВ.

Довідуюся, що окрема консисторська комісія під проводом о. архим. Палладія (Руденка) виготовила й передала митрополитові до затвердження канонічно-правну інструкцію в справі охорони та використання православних цвинтарів. Як відомо, останніми днями адміністраційна влада на Холмщині замкнула цвинтарі в усіх місцевостях, позбавлених церкви, наказавши хоронити мерців виключно на парохіяльних цвинтарях. Така необоснована постанова болюче ображала православний культ померлих і викликала зрозумілі настрої серед вірних. Православна митрополія повинна негайно поладнати цю справу де треба

Фа-ський.

Вісти з Карпатської України.

ПРЕСА ПРО ЄПИСКОПА О. Д-РА НЯРАДІЯ.

Про особу новоіменованого єпископа для Карпатської України о. д-ра Діонізія Нярадія пише закарпатська преса отсе:

Ціле населення приняло з великою втіхою іменування римською столицею єпископом Карпатської України о. д-ра Нярадія. Преосвященного владику населення знає ще з тих часів, коли він був адміністратором пряшівської епархії. Д-р Нярадій — це свідомий українець, високо-інтеліґентний священник, гарячий патріот. Він наново зорґанізує греко-католицьку епархію і заведе порядок у рядах розполітикованого, бродіївщиною розагітованого духовенства. На власні очі бачили ми, що вже другого дня після проголошення віденського арбітражу на ужгородській резиденції єпископа Стойки маяв мадярський трикольор. Коли мадярський ґенерал вступив до Ужгороду, епископ Стойка був перший, що його витав з мадярською кокардою на грудях. Таким духовним пастирям і провідникам нарід не може вірити. Пан Стойка нехай служить мадярам, за якими він довго тужив. Ми таких провідників не потребуємо!

БУДОВА ДОРІГ.

Відділ публичних робіт міністерства комунікації Карпатської України прискорено дає справляти магістралю — головний середньо-карпатський шлях з Хусту через Липчу до Довгого, далі на Керецьки і Сваляву, через Поляну до Перечина, щоб тут була злука на східно-словацьку дорогу до Гуменного і далі до Пряшева. Будують кілька мостів, розширюють серпентину коло Керецьких, Липчі й Порошкова. Праці будуть скінчені до зими, щоб переїзд міг відбуватись без перерви. В серпентинах проти снігових завоїв будуються деревляні стіни.

Дальше той сам відділ приготовив проект на вибудування злучних шос, що будуть навязуватися на краєві та державні дороги близько Ужгороду та Мукачева. Після вибудування цих злучних доріг у довжині 11 кільометрів та оправлення вже існуючих доріг у довжині 24 км. буде вибудована південна маґістраля, що злучить низинну частину Карпатської України з населенням усіх сусідніх сіл. Потім дорога поведе з Хусту на Велику Копаню й Севлюш, частинно асфальтована, частинно бита, далі з Севлюша на Великі Кумяти, Заріччя, Ківяжд, Вишній Коропець, котра є вальцьована, тут буде частина дороги в довжині 5 км. оправлена коштом 150.000 кч., а 4 км. з Підгоряи перед Росвигово вибудують коштом 280.000 кч., щоб злучилася на биту — бетонову дорогу з Росвигова до Середнього. З села Великі Лази відбочить потім злучка з Циганівцями і на Стрипський Верх, де навяжеться на вибудовану дорогу від радіостації в довжині 19 км. коштом 1 міліона корон, верхом „Червениці" на дорогу коло Вишнього Німецького бетонову возову через Собранці до Михайлівців. Тут треба буде побудувати 7 км. нових сполучуючих доріг коштом 700.000 кч.

ВСІ ВИВІСКИ В ХУСТІ В ЧИСТІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Дирекція поліції в Хусті звернула вдруге увагу власникам торговельних підприємств, щоб згідно з її розпорядком з 19. листопада ц. р. ч. 112 подбали про вивіски в чистій українській мові. Ніяких правописних помилок у написах на вивісках дирекція не буде терпіти. Тому власники торговельних підприємств обовязані зголосити тексти своїх вивісок пресовому відділові при дирекції поліції, що вже подбає про правильність цих текстів. Управителем дирекції поліції є п. Юрій Білей.

ЖИТТЯ В ХУСТІ — НА ФІЛЬМІ.

До Хусту приїхав фільмовий оператор Карло Деґль з Праги і сфільмував життя в Хусті для фільмового тижневика „Актуаліта". К. Деґль утревалив на фільмі діяльність премієра Карпатської України о. д-ра Августина Волошина, схопив на фільму важніші державні будівлі, краєвид Хусту та околиці зі старовинним замком і життя в новій столиці

ЯК ВИГЛЯДАЛА ІНАВГУРАЦІЯ „НОВОЇ СЦЕНИ" В ХУСТІ.

„Запорожець за Дунаєм", вистава „Нової Сцени" на честь влади Карпатської України, відбулася в Хусті 26. XI. в переповненій салі „Словянського Дому" і мала урочистий характер. На виставу прибули представники влади на чолі з премієром о. д-ром Августином Волошином. Присутня публика зустріла голову влади щирою овацією, проголошенням слави, довготревалими оплесками і відспіванням многоліття. Це щире приняття публикою своєї влади свідчило про те, які глибокі симпатії має нарід Закарпаття до своєї влади, яку щиру любов здобув собі премієр о. д-р А. Волошин серед усіх верств народу. З цих овацій на честь влади витворився піднеслий настрій у салі, який панував серед публики цілий вечір.

Вечір розпочався українським національним гимном і святочною промовою проф. О. Приходька, яку публика перервала бурхливими оплесками на честь республики і своєї влади. Святочний настрій публики передався і артистам, тому і вся вистава нашої популярної опери пройшла з великим успіхом. Подобалась публиці і гра п. М. Аркаса, повна щирого гумору, і його партнерки п. М. Шереґієвої; миле враження робив кришталево-чистий голос п. М. Кукурузової; добре достроювалася гра й інших виконавців „Нової Сцени". Орхестра під управою п. Е. Шереґія, хоч і наскоро зібрана, цілком щасливо виконала свою ролю.

Цілком задоволена відходила публика з цього вечора, скріплена духом, повна надії і бажання праці для рідної молодої держави.

„НОВА СВОБОДА" ПОШИРЕНА.

З днем 29. XI. хустський український щоденник „Нова Свобода" виходить у збільшеному форматі.

КИТАЙСЬКОГО АМБАСАДОРА ВІДКЛИЧУТЬ З БЕРЛІНА.

З добре поінформованих політ. кол Берліна повідомляють, що китайський уряд відкличе небавом свого амбасадора з Берліна.

—о—

ПОЛЬСЬКО-СЛОВАЦЬКИЙ КОРДОН ДЕФІНІТИВНО УСТІЙНЕНИЙ.

В четвер в год. 12.30 польська і словацька делеґації підписали в Закопанім делімітаційний протокол та низку додаткових протоколів, що дефінітивно устійнили новий кордон та урегулювали деякі справи, що торкаються комунікації на пограниччі.

ДЖЕРОМ К. ДЖЕРОМ. *)

ГОДИННИКИ.

Почуваєш себе страшенно ображеним і скривдженим. В той час, коли ви напружуєте всі зусилля, щоб казати лише одну правду, вам не ймуть віри і гадають, що ви переборщуєте. В такі моменти саме хочеться справді почати перебільшувати, щоб дати відчути різницю. Принаймні я дуже часто мав такого роду спокусу і коли втримувався від цього, то лише завдяки вихованню, з дитячих років.

Треба дуже уважливо слідкувати за собою і ніколи не дозволяти собі прибільшувати, бо інакше це обертається у звичку.

А звичка ця справді стала вже вульгарна. Колись, коли перебільшували лише поети та купці матеріями, людину, що мала нахил скорше переоцінювати, ніж не доцінювати голі факти, вважали за розумну. Але тепер „переоцінюють" всі. Штуки перебільшувати тепер уже не вважають додатком до сучасного виховання: вона входить у реєстр обовязкових речей, зовсім необхідних для життєвих змагань.

Перебільшують усі. Перебільшують все — від числа щорічно проданих роверів до числа щорічно навернених на християнство поган (які стають на цей шлях в надії на спасення душі і грошей). На перебільшенню будується наша торговля, наше мистецтво та література, наше громадське життя і навіть наше політичне життя. У шкільних роках ми прибільшуємо наші бійки і наші вправи і борги наших батьків. Як дорослі люди ми перебільшуємо наші видатки. Ми перебільшуємо наші чесноти, навіть наші хиби і будучи в дійсности дуже несміливими і покірними, вдаємо з себе надзвичайно сміливих, просто розбишак з широкої дороги.

Ми вже так низько скотилися, що тепер не тільки перебільшуємо, але намагаємося відповідно жити, втілюючи нашу брехню в життя. Ми це називаємо „шанувати опінію" — скільки гіркого в цій іронії і який це вдалий термін, щоб окреслити наше хлопиче безглуздя!

Коли ми маємо сто фунтів річного прибутку, ми кажемо, що маємо двісті. Можливе, що наша шафа порожня і під плитою не маємо чим розпалити, але ми щасливі, що „світ" (шестеро знайомих і довірливий сусід) йме нам віру, що ми розпоряджаємо щорічно стопятьдесять фунтами. А, коли ми маємо пятсот фунтів, ми кажемо, що маємо тисячі і всемогутній коханий нами „світ" (на цей уже раз не шість, а шістнадцять знайомих, а з них двоє, що їздять власним автом) годен вірити, що ми річно видаємо не менше сімсот фунтів, чи принаймні влазимо в борги, щоб дійти до цієї цифри. Проте різник і пекар, які з приводу цього мали балачки з нашою покоївкою, краще ніж вони поінформовані.

Зчасом, навчившись такої штуки, ми вже розправляємо всі вітрила і розтринькуємо гроші, немов індійські набаби, або вдаємо, що розтринькуємо. Бо тепер ми вже вміємо купувати бажане уявою — ухваленими грішми. І милий старий „світ" — хай його благословить Сатана як свою рідну дитину (до чого без найменшого сумніву — має незаперечну подібність в усіх деталях!) — світ дивиться, плескає й сміється і нашої брехні, але підтримує обдурюваних і видовбає очі при згадці про той удар, що раніше чи пізніше, але повинен нам нанести тяжкий, як у Тора, молот правди.

І все бенкетує, немов на святі відьом, аж поки не благословить на світ сірий ранок.

Правда і факти, мої друзі, перестаріли! Вони несучасні, ними здібні жити лише вбогі і вульгарні люди. Ми все тепер порозумні... Пощо нам дійсність? — нам давай уяви! Ми з призирством ставимося до сіробурої твердої землі та будуємо наше життя та наші повітряні палати в такій чарівній з вигляду веселковій країні тіней і химер. Ми особисто, що засипляємо й прокидаємося по той бік веселкового мосту, в такому замку не бачимо ніякої краси і лише студена і вохка мряка та в додаток неустанне від нас цілий час побоювання, що ось-ось ця хмарка розплинеться й ми спадемо на тверду землю і нам без сумніву буде боляче.

Далі буде.

Літературна сторінка.

Наш літературний конкурс на новелю або гумореску.

Цьогорічний конкурс, розписаний „Ділом“ у квітні ц. р., приніс 115 рукописів, з яких ми вибрали 28 найкращих. Між присланими рукописами були деякі і з літературними прикметами, що — на жаль — не відповідали умовинам конкурсу — зовсім сумні, трагічні, або спомини, незв'язані у форму новелі. Були і такі, які варт булоб помістити, якби їх автори завдали були собі хоч трошечки труду і переписали текст на чисто більш-менш виразним письмом.

Рівень деяких новель — коли зважити, що автори їх здебільша аматори — не низький. Відрадне явище, що неодин автор умів добути зі себе природний гумор, такий прикметний для нашої національної вдачі і такий рідкий у всьому, що в нас пишуть після війни. Є між присланими рукописами теж неодна цікава спроба знайти свіжий сюжет.

За найкращі новелі ми були призначили 5 нагород і розділяємо їх так:

I-а нагорода 50 зол.: Кейленк Віллі: „Шевстка“.
II-а нагорода — 30 зол.: Ріна Балагурська: „Товариський зїд“.
III-я нагорода — комплет бібліотеки „Діла“: Лідія Романівна: „Котлєтник“.
IV-а нагорода — піврічна передплата „Діла“: Іван Мойсяк: „На посаді“.
V-а нагорода — піврічна передплата „Діла“: Ку—Ма: „Батькова тайна“.

*

З огляду на те, що деякі автори не подали свого прізвища та адреси, прохаємо виявити їх і повідомити нашу Редакцію, куди переслати їм нагороди.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

Три новелі з селянського світа.

Іван Керницький: „МІЙ СВІТ“. Оповідання. Українська Бібліотека, Львів 1938, ст. 128.

Це друга збірочка нашого молодого автора. У порівнянні з першою („Свято-іванські огні“) є тут новелі задумані ширше, з поважнішим підкладом. Цих новель — три „За товаром“, „Празник“ і „Смерть“. У першій бачимо бійку сільських хлопців, у другій переливні хвилі юрби, що прийшла забавитися на сільський празник, у третій напів похмуру, напів сатиричну картину смерти багатої селянки, що має залишити свої рідні більшу спадщину.

Шкода, що молодий автор пишучи свою першу новельку з дитячих споминів не взяв до рук Франкової збірки „На лоні природи“ і не прочитав уважно „Яндрусів“ — це може заохотилоб його піти трохи дальше у намірених сюжеті. „Празник“ — талановито розгорнена панорама пристрастей, з добрими типами, з живими сценами, прикрашена соковитою народньою мовою. Бракує в ній, як зрештою в усіх трьох нарисах, головного мотиву, що міг би розростися в оповідання; всі ті поодинокі сцени, підглянені ситуації та рефлексії наче павутиння занадто присипане пилом, відірване від старого сволока — так і висить у повітрі. Оповідання, в якому нема про що оповідати — це спільна недуга наших оповідачів, які залюбки підмальовують вступ, мають багато міркувань, але якоїсь справді цікавої історії не принесли зі собою.

„Смерть“ — останнє оповідання — найкраще з усіх, моглоб розростися до цілої картини сільського побуту. Велика ґаздиня Катерина Дубесиха — справжній тип, що його тек і бачимо перед очима; довкола неї члени родини та сусіди показують неодне цікаве обличчя та неодну характеристичну рису селянської психольоґії, багатої на відрухи супроти свого середовища. Керницький зумів зберегти деяцо свого у цьому малюнку, хоч нелегко це нині, коли згадати довгий ряд наших добрих побутових письменників. Саме тому не вистачає при таких темах сам хист до пера, знайомість побуту та народньої мови — треба ще уяви, композиції, якоїсь цікавої нитки оповідання.

У неодному місці, коли трагічні ситуації забарвлює погляд сатирика, ми мимохіть згадуємо Леся Мартовича, що брав сумні сюжети, а проте не тратив гумору. Наші молоді автори здебільша мало дбають про те, чи наші старші письменники використали вже дану тему. Як умирає наш селянин показав нам не тільки Мартович, Коцюбинський і Стефаник, і може слід би від них іти далі, в іншому напрямку, пробувати визволитися від тону та стилю, що вони дали.

Не можна погодитися на „модернізацію“ побутових картин порівняннями, які роблять інтеліґенти у великоміських каварнях про свої знайомих чи про сучасні події. Для цього требаб було поглянути на село оком такого інтеліґента і ввесь малюнок забарвити інакше; автім Керницький відтворює побут саме в дусі селян, як вони дивляться на світ. Ліричні вставки про дива селянської душі також псують рямці такого побутового малюнку.

Оповідання не мають такого закінчення, яке вказувалоб на їх передуману цілість — їх можнаб і продовжувати. Їх прикмети більше в засобах, у можливостях таланту, а не в тому, чого домагаємося від оповідання. Всеж „Мій світ“ вказує на поступ супроти попередньої збірки автора. Невеличку низку москалізмів і граматичних недоглядів зазначену на примірнику книжки передамо авторові для приватного вжитку.

М. Р.

Сельма Лягерлеф має 80 років.

Паризькі „Нувель Літерер“ пригадали, що Сельма Лягерлеф має 80 років і не перестала писати. Вона живе у свому родинному маєтку Марбака — хуторі, який відкупила завдяки нагороді Нобеля у 1909. р. від багатих сусідів. Цікаво, що Лягерлеф була змалку дуже слабовита і батьки мусіли її возити по лікарях. У шведському живці Стомстад вона позбулася паралічу ніг іще дитиною. Її першу уяву розбудила казками та легендами стара няня і вид корабля. Від 7-го року вона відкрила книжки як одну з найбільших насолод життя, а від 10-го читала раз-у-раз недужому батькові вголос Біблію, дотримуючи обітниці, що як виздоровіє, то не перестане її читати. Коли у 1885 р. батько помер, брати Сельми не могли втримати своїми заробітками прадідного замку в Морбак, що пішов у чужі руки. Виїхавши звідти Сельма стала вчителькою і в 1896 р. в провінції вислала на конкурс одного журналу свою повість „Леґенда Ґести Берлінґ“. Повість дістала нагороду, але пройшла непомітно; щойно згодом славний данський критик Жорж Брандес відкрив справжній талант великої письменниці. У 1901. р. Лягерлеф видала 2-томовий опис своєї мандрівки до Єрусалиму, після чого пішла вже довга низка відомих творів, перекладених на ріжні мови. У 1904. р. вона дістала велику золоту медалю шведської Академії, а від 1914. р. вона єдина жінка у складі цієї Академії між 18 членами.

У більшости своїх творів вона зуміла використати незвичайно живі спомини своєї молодости. Подорожні, що відвідують Швецію, не забувають піти подивитися на велику письменницю, яка має час для всіх і з усіма поводиться як добряча бабуся. Провідники Бедекера не забули помістити її у спис̀і памятників і див, які „варт оглянути“. На одну анкету вона дала таку відповідь про свої „ідеали“. Ваша найбільше цінена чеснота? — Милосердя. — Яку рису в чоловіці цініте найбільше? — Глибоку повагу. — Ваше найприємніше заняття? — Студії над характерами. — Що ви вважаєте найбільшим щастям? — Віру в самого себе. — Який ваш улюблений автор? — Талант, що щойно зароджується. — Ваша життєва девіза? — Суєта сует.

Французький журналіст Ено, що недавно відвідав Сельму Лягерлеф, спитав її:

— Чи Ви багато працюєте?

— Так! Я хотілаб відпочити, здати собі справу з усього минулого, але ще не маю права на лінощі.

— Яка ваша думка про сучасну літературу?

Сельма Лягерлеф задумалась:

Бачите, я не зовсім розумію ваше питання! Сучасна література? Для мене Шекспір теж сучасник і Гольберг. А часом, коли візьму в руки нову книжку, яку мені прислали, я переношуся з нею на кілька віків взад

—o—

Літературна хроніка.

КРИМІНАЛЬНА ПОВІСТЬ З МОРАЛЬНОЮ ТЕНДЕНЦІЄЮ

Польська критика звернула увагу на нову повість молодого автора Юрія Анджеєвського „Лад серця“, підкреслюючи головно її високо моральну тематику. Автор вибрав собі на героя католицького священика на білоруському селі, занявшися проблемою зовсім подібною до Толстого „Воскресеніє“ — покути за один гріх супроти жінки, яка через ту помилку збилася з простого шляху. Щоб змалювати духову боротьбу священика та моменти пробудженої совісти у тих, яких він навертає, автор дав кримінальне тло та вивів постаті зовсім непотрібні для головного мотиву. Вся дія зведена до 24 годин. У селі дивним дивом збігаються дороги людей з темним минулим. На 8 дієвих осіб половина бандитів і кримінальників. Осередком дії є корчма, яку веде колишній бандит. Він має намір убити місцевого приводника поліції, який знає за багато про його минуле. З тим самим плином ходить у темну осінню ніч місцевий дідич-дегенерат, який має на совісти свого колишнього льокайчука, пізніше бандита вбитого напередодні поліцією.

Представник влади гине потайки з рук дідича на пів години перед приходом корчмаря, що їде туди з револьвером. Туди теж прямує вуличниця — недавно спроваджена корчмарем для розваги місцевих гостей. У неї колись — 28 роки тому — кохався теперішній сільський парох. Він покинув її, вибравши духовний стан. Тепер у дісі в пізню ніч парох вертаючися до дому надибує свою давню „любов“. Коротка зустріч повне хвилювань: парох пізнає, кого має перед собою. Він уже чув, що вона робить у корчмі і тепер має докори совісти, що вона скотилася на дно через нього. Цікаво, що пів години раніше парох видобув з трясовини бандита і до нього мав теж довгу проповідь з надією розбудити в ньому каяття.

Повість обривається несподівано сценою арештування підозрілої в душегубстві пари, в даному злочині невинної.

Головний мотив повісти: відношення священика до грішниці — своєї давньої нареченої, займає тільки невеличке місце поруч кримінальних епізодів. Уся атмосфера повісти високо поетична зовсім не відповідає вчинкам і всій дії головних кримінальних осіб. Поетичне тло природи заступає скорше декорацію і так зайву при проблемі, яку можнаб розвязувати без так штучно дібраного товариства.

СМЕРТЬ ПЕРЕДОВОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА

Помер у 38 р. життя один із передових американських письменників у Европі ще зовсім невідомий Томас Вульф, уроженець північної Кароліни. Він видав усього три книжки, але вони поставлять його напевно в рядах передових американських письменників: „Поглянь увад на свій дім, ангеле! Повість про похоронене життя“, 2-томова повість „Про ріку та час“ і 14 оповідань під спільним заголовком „Від смерти до ранку“. Німецька критика добачає в Вульфі деяке посвоєння з такими німецькими романтиками як Гельдерлін та Новаліс, американська з Вітманом і Джойсом.

Чи Ви вплели вже свою нитку у прапор „Просвіти“?

Сторінка без політики.

В ювилейнім році найстаршої установи.

Рік 1938 — це ювилейний рік, 70-ліття найстаршої і найбільш для українського народу заслуженої установи, яка за 70 років своєї діяльности відродила нарід — і поклала основи під усебічний його розвиток. Ця установа — це „Просвіта". Знаємо, що її праця від самого початку обіймала всі ділянки національного життя, отже не тільки культурно-освітню і виховну ділянку, в якій працює досі, але й господарську. Цілком ясне, що кладучи основи під господарський розвиток нації, та установа, Мати всіх інших національних установ, не поминула м. і. теж справи ощадної поведінки з матеріяльним дорібком, бо вже тому 70 років було всім приятелям рідного народу ясно, що ощадність є не тільки конечною основою здорової національної господарки, але й матірю багатьох інших чеснот і прикмет, необхідних для кожного зразкового громадянина зокрема і для нації взагалі. Наявним доказом, що „Просвіта" вважала і вважає досі ощадність за одну з головних громадянських і національних чеснот, були ті перші щадничі каси, які вона засновувала при своїх читальнях крім крамниць, шпихлірів, досвідних піль та ін., про яких розвиток дбала не тільки живим словом через своїх інструкторів, але і своїми виданнями. То слід пригадати при кінці Ювилейного Року „Просвіти", що коли той всенародній ювилей ушануємо найкраще ділом, а саме — здійснюванням високих гасел „Просвіти" на всіх ділянках національного життя, то між тими гаслами не забуваймо теж гасла ощадности, що є найріднішою посестрою праці. Раціональна ощадність усього нашого добра, зокрема щадження гроша в рідних фінансових установах — це одна з найпевніших основ збільшування національного добробуту та сили взагалі. Це теж як одна з високих ідей та інтенцій „Просвіти" повинно стати відтепер обовязком кожного свідомого громадянина! (Ю.)

Бідні Рокфелєри.

Як ми вже писали, виявилося, що Рокфелер не такий багатий, як усі думали. Кільканацять міліонів долярів чи щось трохи більше — це марниця для промисловця з такою славою!

Не всі знають, що дочка Рокфелера, померла пять чи шість літ тому майже в нужді. Останні роки жила вона у драпtивенькій гостинниці і там не все точно платила чинш. Між нею та батьком і братом прийшло було до якогось непорозуміння; вони виреклися її, а вона горда, не звернулася до них ні разу за поміччю. Так вона прожила до старости, заявляючи насмішливо, що „до міліонів Рокфелера не хоче мати ніякого відношення".

Живе теж у Ню-Йорку і друга міс Рокфелер, яка справді не має нічого спільного зі славним Джоном Рокфелером. Вона називається Емма Рокфелер і вона зовсім не бідна. Як кажуть, вона має середнє майно, в кожнім разі не працює, не служить, не шие, лиш живе з відсотків від капіталу.

Але... приймім, що вона приїздить до якогонебудь міста. Заїздить до гостинниці. На другий день до неї приходить директор тамошнього захисту для сліпих, або представник товариства охорони молодих дівчат і каже:

— Ми розуміємо... розуміємо... Інкоґніто... Вибачте за настирливість... Ніхто не буде від нас знати. Але якась мала тисячка долярів... для міс Рокфелер, це такі гроші, що...

У кравчині міс Рокфелер мусить платити потрійні ціни. В театрі — найдорожча льожа. Про те, щоб вечором пройтися самій вулицею, годі й думати: адже ґанґстери переконані, що в торбинці міс Рокфелер повинен бути в найгіршім випадку міліон.

Справді важкий тягар мати таке прізвище!

—o—

Чиєю власністю є наполеонські кораблі.

Перед 140 роками в Абукер недалеко Олександрії англійський адмірал Нельсон розбив майже до тла наполеонську воєнну фльоту і багато кораблів затопив.

Такий був „початок кінця" наполеонівської виправи до Пірамід, де Великий Корсиканець хотів завдати англійській силі удар в її шляху до Індій. Крім кількох інших французьких кораблів, англійці затопили там теж фреґату „Оріент". Тепер по 140 роках від поразки під Абукер одно з французьких наукових товариств взялося за добування останків затопленої фреґати. Тою справою цікавляться два корабельні підприємства: французьке й італійське, бо вони сподіються, що на добутті останків затопленої фреґати з моря добре заробляють.

Та тепер виринув спір чиєю власністю є останки затопленого в історичнім бою корабля. Претенсії до нього мають французи та єгипетські вчені. Єгипетський уряд спирається у своїх домаганнях не лиш на державних законах, але й на законах корану та заявляє, що все, що знаходиться на терені Єгипту, мусить в Єгипті залишитися. Як вирішать той спір, важко сказати, в кожнім разі історики вдоволені, що небавом зможуть оглядати історичну фреґату.

Пригода Чапліна.

У приступі доброго гумору Чаплін оповів таку свою пригоду:

Трапилося це ще на самому початку карієри Чапліна, коли ним були вже захоплені звеличники, але не мав він ще палат у Голівуді та світової слави.

Чаплін їхав підземною залізницею Ню-Йорку. Коли він виходив із підземелля та сягнув рукою до кишені, знайшов там прегарний золотий годинник. Яким чином годинник попав до його кишені, він сам не знав. Чаплін віддав годинник поліцiянтові. На другий день він дістав такий лист:

„Ви мене не знаєте, одначе я вас знаю і високо ціню ваш талант. Вчора у вагоні метро я рішив зробити вам дарунок. Годинник вашого сусіда зліва опинився завдяки мені у вашій кишені. Здоровлю вас щиро, професійний злодій X".

Проминув рік. Згідно з американським законом, годинник, за яким ніхто не зголосився, перейшов на власність фільмового актора. Часописи про те написали, підкреслюючи чесність актора та його популярність серед широких мас. На другий день Чаплін дістав знову листа:

„Шановний добродію! Жертва — це я. Годинник украли в мене. Одначе тому, що я теж зачислюю себе до ваших великих звеличників, прошу прийняти той годинник від мене вдарі. При тому посилаю вам ще міцний золотий ланцюжок, щоб вам не трапилася така пригода, як мені.

Авто за 3 650 обідів.

Англійські часописи повідомляють про оригінальну торговельну умову, що її заключили між собою: власник великого льондонського ресторану та один мешканець Льондону. Одного дня перед одним із добірних льондонських ресторанів задержалося авто, якого гість вступив на обід до ресторану. По обіді власник ресторану почав розмову з гостем. Ресторанникові незвичайно подобалося авто. Гостеві зновуж припав до смаку обід, що він його перед хвилиною зїв. Підчас розмови виявилося, що гість має ще друге авто і погодився продати своє авто. Та з торгом вийшли труднощі, бо ресторанник хотів платити в дуже багатьох ратах. Раптом автомобіліст запропонував продажу авта за 3.650 обідів, на що ресторанник відразу поспішно погодився. Таким чином власник ресторану купив авто на найменші може у світі рати. Зате автомобіліст має запевнені добірні смашні обіди в одній з найкращих ресторанів на 10 літ.

—o—

Жахливе самогубство.

Перед кількома днями в югославській місцевості Зеряв трапилася жахлива подія. У тамошній копальні олова працював як машиніст 42-літній Іван Брісник, якого стрінуло цього року велике нещастя, а саме до кількох тижнів померла йому жінка та шестеро дітей. Зовсім самітний машиніст почувався з кожним днем гірше. Бувало, що підчас перерви у праці він сідав у копальні разом із товаришами та з плачем оповідав їм про своє нещастя. В останніх днях він попав у задуму і навіть не відповідав уже на запити, яких наче не чув.

Одного дня, коли він вийшов із копальні, вложив собі в уста динамітовий набій і відпалив його. Сила вибуху була така жахлива, що навіть шопа, під якою стояв нещасний самовбивник, вилетіла в повітря.

—o—

ЗА 15 ГОДИН З НЮ ЙОРКУ ДО РИМУ.

Відомий американський конструктор — летун Сікорський заявив представникові часопису „Пополо д'Італія", що в 1939 р. або найпізніше в 1940 р. буде заведена правильна пасажирсько-вантажна летунська комунікація через Атлантик.

Сікорський заявив теж, що літаки його конструкції зможуть перевозити по 100 пасажирів у вибагливих кабінах літаку. Вибагливість літаків не буде менша ніж на найкращих трансатлянтійських кораблях.

Дорогу з Ню Йорку до Риму можна буде перебути за 15—20 годин.

—o—

ГУЧНОМОВЕЦЬ, ЩО ЙОГО ЧУТИ НА 40 КМ.

У Марсей випробували недавно гучномовець, який має засяг 40 км.

Того роду гучномовці сконструували в Америці, одначе ніодин з американських гучномовців не мав такого великого засягу. Коли з новим небувалим гучномовцем підуть дальші досліди, його вжиють імовірно до [illegible] протилетунської оборони. Бо сила голосу вистачає, щоб заалярмувати населення найбільшого міста та найближчих околиць.

—o—

АПТИКА, ЯК МУЗЕЙ.

Недавно відкрили в Берліні велику аптеку, одначе тієї аптики не віддадуть до послуг пацієнтів, але вона буде своєрідним музеєм та буде відкрита для всіх тих, що схочуть її відвідати і познайомитися з фармацевтичним знанням та промислом не лиш самої Німеччини, але й цілого світу. В тому музею змальований розвиток лікарського знання з ходом століть. У просторій салі міститься хемічно-фармацевтична робітня із ріжними технічними уладженнями. На стінах кількох саль висять портрети визначних хеміків та лікарів, які своїми винаходами принесли людству полекшу.

До наших постійних і принагідних кореспондентів

та всіх Передплатників і Читачів.

Обставини, серед яких приходилось видавати й редаґувати український щоденник, були вже раніше дуже важкі і складні. Свідчили про це вічні білі плями, свідчили й інші події, про які українське громадянство знало й не знало. Писали ми про це нераз, виправдуючись перед нашими Читачами й передплатниками, чому не можемо порушувати ріжних таких справ, про які наші люди хотілиб у рідній пресі читати. Всеж, ми старалися виконувати наш громадянський обовязок, не вважаючи на великі кошти, що їх тягнула за собою кожна конфіската.

Однак новий пресовий декрет, про який ми вже широко окремо писали, зокрема напередодні його важности, змінює ці обставини праці настільки, що ми мусимо бути багато більш обережні: тут іде вже про екзистенцію самої ґазети, про екзистенцію національно-громадської станиці та цілого гурту людей, з нею безпосередньо, як своїм варстатом праці, звязаних. Іде тут теж за особисту свободу людей, які ґазету ведуть, вкладаючи в неї свій мозок і свої нерви. Так воно діється з цілою незалежною пресою у Польщі: просимо поглянути на польські незалежні часописи, як вони просто з дня на день змінили свій внутрішній вигляд, як стали блідіші, менше цікаві, сухіші. З журналістичного стилю щезають всякі такі звороти, які можуть бути інтерпретовані як злоба, дарма, що це тільки літературна іронія чи сарказм. Кожне твердження мусить бути вбране в кілька серпанків застережень і недосказів, цілі ділянки тематики мусять відпасти від прилюдного обмірковування, як теми „небезпечні", такі, які навіть у наскрізь теоретичному підході можуть стрінутися з закидом недозволеної пропаґанди проступних ідей чи ширення таких інформацій, які можуть принести шкоду державі — з усіми наслідками, що їх тягне з собою пресовий декрет і декрет про „охорону деяких інтересів держави".

Редакція мусить пристосовуватись до цієї дійсности. Очевидно, що ґазета не може перестати бути ґазетою, не може перестати друкувати актуальних річей і намагатися бути — цікавою. Найбільше труднощів зустрічає та сторінка ґазетного обовязку, яка торкається кидання нових ідей та висловлювання думок і настроїв громадянства. Через те з природи речі мусить у ґазеті збільшитися строго інформаційний відділ, з покликанням на „цензурні" джерела. Ось причина, чому нпр. в останньому часі, вже перед пресовим декретом та особливо після нього, так багато місця займають у нас огляди польської преси та статті з приводу польських пресових голосів. Мусимо бути приготовані, що може прийдеться ще збільшити матеріял, черпаний з ріжних позальвівських польських часописів. Очевидно, здаємо собі справу краще, ніж хтонебудь інший, з аномалії такого редакційного напрямку, але просимо і нас зрозуміти, що ми опинились у цілком виняткових умовинах праці, що ми опинилися між молотом евент. санкцій та ковалом громадського й журналістичного обовязку.

Через те просимо всіх наших постійних і принагідних кореспондентів, краєвих і закордонних, мати ці нові обставини на увазі. Рішуче просимо не подавати ніяких поголосок, а писати тільки про такі факти, які безумовно провірені. Звертаємо увагу, що ми змушені на будуче в разі конфіскати та притягнення до відповідальности редактора — виявляти автора даного допису чи інформації. Але одночасно просимо і надалі якнайточніше інформувати Редакцію про все, що їй цікаво і потрібно знати. Тому радимо присилати відразу — рукописи, призначені для друку, та окремо довірочно-інформаційні листи для Редакції, не для ґазетного вжитку. Це торкається також наших закордонних кореспондентів. Звертаємо їм увагу, щоб не подавали у своїх кореспонденціях таких цитат з чужинецьких ґазет, які тут підлягають конфіскаті. Просимо наших закордонних кореспондентів тримaтися більше, ніж раніш, їхньої головної місії: писати на теми, звязані з місцем їх осідку, отже про французькі, німецькі, італійські чи швайцарські справи, а не про українські. Тут сьогодні цензура особливо вразлива і чутлива на відгуки українських справ та на українську тематику у чужинецькій пресі. Безлічі вирізків ми не можемо, на жаль, використовувати, і тому просимо не робити з них компіляційних статтей, бо такі статті йдуть відразу до коша.

Зате просимо взагалі не переривати звязків з рідною ґазетою та її Редакцією. Навпаки, серед таких умовин слід громадянству ще більше зосереджуватись довкола рідного часопису та мати повне довіря до його проводу, який складається і з фахівців і з громадян у тих самих особах видавців та редакторів. Будемо надалі виконувати наш обовязок без зміни наших національно-політичних напрямних та з вірою що остаточно переможе ідея свободи друкованого слова.

ДАЛЬШІ АРЕШТУВАННЯ В ПЕРЕМИЩИНІ.

З Перемишля пишуть нам: Минулого понеділка прибула до Валяви перемиського повіту поліція з Перемишля і перевела ревізії в кількох місцевих громадян. По ревізіях арештувала: Саламона Теодора (солтиса), Макаля Ярослава (крамаря місцевої кооперативи), Пайдяка Гриця і Заваду Матвія. Всіх арештованих відвезла поліція автами до поліційних арештів у Перемишлі. В арештованих не найшли нічого.

У ЛИСТОПАДІ ЗГИНУЛО В ПАЛЕСТИНІ 197 ОСІБ.

Від 1. до 30. листопада в Палестині згинуло 197 осіб, ранено 131; між убитими є 11 британських вояків, між раненими 35.

У минулих 5-ох місяцях анґлійці втратили в Палестині 53-ох убитих і 180-ох ранених.

О. САВИН ДУРБАК.

О. Дамян Лопатинський.

ЗРАЗОК СВІТСЬКОГО СВЯЩЕННИКА.

(З приводу 50-ліття священства).

На світ дивляться одні неґативно, другі позитивно. Для перших цілий світ нічого не варт, бо це один гріх, щодня гірший. Уся робота на ніщо не придається, бо люди вже і так довго говорили і робили, а користи з того досі нема. Навіть християнство небагато помагає і не змінює. Для неґативно настроєного чоловіка родинне життя, чи подружжя — це кепський „винахід"; наука, мистецтво, література, радість, забава і сміх, спорт — це сувта і глупота. З усього кепська нота, навіть з того, що він сам в житті сказав чи зробив. Булоб найліпше, якби взагалі світа не було, але що він — на жаль — є то найкраще відтягнутися і усунутися, втекти від нього, в собі замкнутися, можливо вигідно влаштувати собі приватне життя, а світом не займатися, бо він цього не варта. Цей погляд односторонній, неправдивий і кривдний для інших. Це не „чоловіколюбці" а „ненависники" людського роду.

А другі з позитивним підходом до життя, хоч бачать недосконалости, блуди, хиби, безладдя і метушню, кривди і дикий еґоїзм, але бачать також, що світ до ліпшого йде, що тепер нпр. є такі суспільні порядки, про які літ тому 50 нікому ані не снилося. Правда, теперішній світ не може подобатися, всі засади, на яких опирався колись, тепер зрушені, але як серед великих болів родиться нова епоха, може ліпша і щасливіша від попередньої, передовсім для пригнічених і покривджених народів і одиниць. Родинне життя і подружжя — це воля Божа і джерело великого благословенства. Кожний стан по християнськи трактований, служить і веде до освячення. Чеснота не сховалася в самих манастирях. Коли є ступні між янголами, то тимбільше можуть бути між людьми, але всюди гніздо заложити собі може. Радість, забава, сміх, спорт — також дані від Бога і в поміркованих межах дозволені.

Спасти себе річ велика і трудна і щоб цього лекше доконати, багато покидають світ та йдуть в пустиню чи в манастир. Більша і трудніша річ спасти себе та інших і то таких, що в тім зіпсутім світі живуть. І те велике завдання має сповнити світський священик. Для неґативно до світа поставленої людини ті два поняття: світ і священик себе виключають, це для неї безглуздя — а прецінь сам Спаситель прийшов, щоб у світі тім жити, до грішників заходив та їх вишукував, бо не здорові, а хворі потрібують лікаря. І Його вороги закидали Йому, що Він не може бути пророком, бо з грішниками їсть і пє. Велична більшість людей в цьому світі жити мусить, то і священики мають не тільки словом, але і живим своїм прикладом доказати, що можна і в світі жити і не тільки звичайним християнином, а навіть правдивим священиком бути.

Зразок світського священика в найкращому того слова значінні подає нам наш нинішній Ювилят. Треба вважати, щоб Його скромности не вразити, але таки відомих фактів не можна промовчати. Ріжними талантами наділив його Бог: гарним голосом, даром красномовства, репрезентативною поставою, але те, що його відріжняє від інших, то те, що він — на злість усім неґативістам — зумів ті два поняття: світ і священик, у своїй особі щасливо погодити. Який він священик від наймолодших літ досі, які його заслуги для Успенської Церкви, про це ми знаємо, але хіба може не всі знають, що душпастирською працею нарівні зі своїми сотрудниками, він без ніяких для себе привілеїв, досі ділиться, а найтяжчу школу, бо сліпих, сам обслуговує. Знов як культурна і гладкої поведінки людина, обовязкова і працьовита, визначається між усіми беручи участь у всіх ділянках нашого світського, народнього життя, високо цінений своїми і чужими людьми і цим робить добру пропаґанду і свому священичому станові і Божій справі.

Нині 4-го грудня 1938 р. кінчає о. Дамян Лопатинський 50 літ свого священства. Тепер за 20 літ служби, всім без розбору, дають срібні медалі. Нема такого металю, з якого можнаб відлити медалю за 50 літ священичої служби. Якби нічого іншого священик не зробив, а тільки 15.000 Служб Божих (по 300 на рік) відправив, то вже був би заслужений. Правда, довгий вік і інші таланти — це дари даром дані, але власна заслуга людини в тому, що талантів своїх не закопала. День золотого Ювилею застає о. Д. Лопатинського умово і фізично прегарно [illegible]. Не маємо іншого побажання, як щоби таким як нині, полишився він ще довгі літа і ще довго світив нам як зразок світського священика.

Д-р Еміль Гаха.

Новий чехословацький президент д-р Еміль Гаха прийшов на світ 12. липня 1872. р. у Трговє Свіни. Він покінчив правничі студії і став адвокатом, але небаром вступив до чеського кравевого виділу і присвятився майже виключно студіям адміністраційного права. Він належав до визначних знавців адміністраційних правників і зробив поважний вклад до правничої літератури. Завдяки високим теоретичним і практичним кваліфікаціям покликали Гаху до австрійського адміністраційного трибуналу, в якому він працював до 1918. р. В новій чехословацькій державі д-р Гаха разом із д-ром Пантовчеком зорганізував адміністраційний трибунал, а після смерти д-ра Пантовчека став головою цього трибуналу.

На цьому становищі д-р Гаха розвинув широку діяльність.

Д-р Гаха належить до найвизначніших чеських правничих авторів. З його наукових праць визначається глибока студія про будівельний консенс. Перед кількома роками д-р Гаха працював з професорами Гецлем, Лаштовкою і Вейром над Словником чеського публичного права. За його наукові заслуги Чеська Академія Наук і Мистецтва вибрала Гаху своїм членом.

ВИЇЗД МІНІСТРІВ РЕВАЯ І ХВАЛЬКОВСЬКОГО ДО БЕРЛІНА.

Завтра, в неділю, виїде мін. Ю. Ревай до Берліна. Мін. Хвальковський виїхав до Берліна, на розмову з мін. Рібентропом, вже в суботу.

——o——

АМНЕСТІЯ У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

Президент д-р Гаха проголосив амнестію за політичні провини зперед 7. жовтня ц. р.

——o——

ДОМАГАННЯ ШЛЕСЬКИХ НІМЦІВ.

Німці, що живуть на заользянському Шлеську, вислали до премієра Складковського і до шлеського воєводи Гражинського меморіял з політичними постулятами. Меморіял домагається м. ін. повного права вживати німецької мови в усіх державних і самоуправних урядах, утримування німецьких приватних і прилюдних шкіл і захоронок, скасування закриття німецьких організацій, союзів і товариств, приняття до праці зредукованих робітників і державних та самоуправних урядовців німців, розписання громадських виборів на Заользю і т. д. Разом всіх тих постулятів 18.

Цей меморіял заользянських німців, як подає польська преса, викликав здивування серед польської людности.

По широкому світі

В голяндському місті Амстердамі дійшло до протижидівських виступів.

Бельгійський міністр скарбу Жерар подався до димісії. Можливо, що дійде до кризи уряду.

Еспанські національні літаки збомбардували кілька місцевостей на побережжі Катальонії.

Литовський премієр о. Міронас виголосив велике експозе про литовську внутрішню й закордонну політику.

Південно африканський міністр Піров відбуває наради з голяндськими політиками.

Українська Парляментарна Репрезентація у прем'єра.

Прем. Славой-Складковський прийняв 2. ц. м. на авдієнції представників Української Парляментарної Репрезентації в особах голови Василя Мудрого й посла Володимира Целевича

На домагання Української Національної Ради
уряд Карпат. України складається виключно з українців.

„Курер Варшавскі" стверджує у кореспонденції з Праги, що мін. Бачинського усунено з карпато-українського уряду на домагання Української Національної Ради. Представники українців вислали меморіял зі замітом, що празький уряд фаворизує русофілів совітофільської орієнтації.

Кореспондент згадує про пресову конференцію у Празі, на якій делегація Української Національної Ради підкреслила, що Рада одначе висловлює волю населення Карпатської України та що країну заселюють не русини, а українці — такі самі, як і по той бік Карпат.

——o——

Криваві заворушення у Тулюзі.

2.400 металевих робітників у Тулюзі демонструвало проти постанов влади у справі збереження ладу, побили двох журналістів та намагалися вдертись до бюра фабрики літаків. Поліція і летна бриґада шаржею розігнала юрбу, при чому кількадесятьох демонстрантів поранено.

Також у кількох інших місцевостях дійшло до демонстрацій.

ДИМІТРОВ ОСОБИСТО КЕРМУВАВ СТРАЙКОВОЮ АКЦІЄЮ У ФРАНЦІЇ?

У німецькій пресі появилася вістка, що Димітров приїхав до Франції, щоб особисто покермувати страйком.

РЕПРЕСІЇ.

Голову „генеральної конфедерації праці" Жуо звільнили зі становища, яке він займав у надзірній раді Банку Франції та в деяких інших публичних установах. Звільнено 12-ох вищих урядовців, крім того чимало урядовців засуспендовано.

ЛЬОКАВТ 700.000 ФРАНЦУСЬКИХ РОБІТНИКІВ, ЯКІ ПРИСТУПИЛИ ДО ГЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ.

Майже у всіх французьких промислових містах чимало працедавців закриває провізорично свої фабрики і заповідає, що опісля заангажує робітників на ново, не приймаючи шкідливих одиниць. Такий самий льокавт перевели знаціоналізовані фабрики, зокрема летунські, тютюневі та зброєві. Як обраховує „Генеральна конфедерація праці", разом зльокавтовано 500.000 робітників металевого промислу та 100.000 з текстильного.

РЕАКЦІЯ РОБІТНИЧИХ СИНДИКАТІВ

У кількох місцевостях льокавт довів до льокальних страйків та протестаційних віч. „Генер. конфедерація праці" та кілька робітничих синдикатів домагаються, щоб усіх робітників приняти до праці, як лиш відкриють фабрики; коли що ні, робітники мають виступити проти цих репресій зорганізовано.

„ГЕНЕРАЛЬНА КОНФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ" РОЗЛІТАЄТЬСЯ.

Як подає „Ліберте", після неудатного страйку робітники масово виступають з „Ген. Конфедерації праці".

МІНІСТР РІБЕНТРОП ПРИЇДЕ У ВІВТОРОК ДО ПАРИЖА.

Як подає Авас, мін. Рібентроп приїде до Парижа у вівторок рано, виїде в четвер рано. Деклярацію неаґресії підпише він мабуть у вівторок і ще того самого дня буде на прийнятті у прем. Далядіє і мін. Бонне; в середу відбудеться приняття у німецькій амбасаді. Інші подробиці програми візити ще не устійнені.

БРИТІЙСЬКИЙ МІНІСТР ЛЕТУНСТВА ВІДБУВАЄ НАРАДИ У ПАРИЖІ.

В пятницю пополудні причалив на летунському майдані в Ле Бурже бриг. міністр летунства сер Вуд. В суботу перевів він наради з французькими колами, пополудні вернувся до Парижа.

———

ПІДЧАС АНГЛЬО-ФРАНЦУСЬКИХ НАРАД У ПАРИЖІ ПОРУШЕНО СПРАВУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Підчас недавнього побуту прем. Чемберлена і мін. Галіфакса у їхніх розмовах з прем. Даляді і мін. Бонне порушено справу Карпатської України, яка була одною з головних тем нарад. З британськими міністрами приїхав до Парижа британський експерт для справ Східної Европи, добре обзнайомлений з положенням Карпатської України.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ПРЕДМЕТОМ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ У БРИТІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ГРОМАД.

Посли сер Гаррі та Гендерсон внесли у палаті громад 4 інтерпеляції у справі ґарантії кордонів Карпатської України та подій на пограниччі цієї держави. Міністр закордонних справ дав відповідь.

—o—

ВІЦЕПРЕМІЄРИ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Віцепреміерами Чехо-Словаччини стали: міністр війни ген. Сирови та міністр без теки Сідор.

У трьох федеральних міністерствах будуть віцеміністри словацької народности.

—o—

БРЮССЕЛЯ ЗІРВАЛА ДИПЛЬОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ З БАРСЕЛЬОНОЮ.

Барсельонський уряд відкликав у пятницю свого амбасадора з Брюсселі, який виїхав негайно, не відвідавши навіть короля ані міністра закорд. справ, як це принято в дипльоматичному світі.

Після засідання ради міністрів бельгійський премієр заявив, що він негайно відкличе з Барсельони бельг. шарже д'афер і консуля.

Відклик есп. амбасадора є мабуть реакцією на те, що Бельгія має наладнати торговельні взаємини з Бурґосом.

—o—

ІТАЛІЯ ПРИСТУПИЛА ДО МОРСЬКОГО ДОГОВОРУ З 1936 Р.

В пятницю перед полуднем амб. Ґранді підписав у льондонському міністерстві закорд. справ протокол, на основі якого Італія приступає до морського договору з 1936 р.

Рівночасно він дістав ноту, якою брит. уряд зобовязується не будувати більших панцирників як по 40.000 тон, коли інші европ. держави не перейдуть цієї межі.

—o—

КРІЗА ФІНЛЯНДСЬКОГО УРЯДУ.

Найвищий суд Фінляндії скасував заборону діяльности „патріотичного національного руху" у Фінляндії. З огляду на те міністр внутр. справ Косконен подався до димісії; можливо, що уступить цілий уряд.

НАЦІОНАЛ-СОЦІЯЛІСТИЧНА МАНІФЕСТАЦІЯ В БУДАПЕШТІ.

Будапештенська поліція повідомляє урядово, що в четвер вечором на вулицях зібралась велика юрба, підіймаючи національ-соціялістичні оклики та руйнуючи чимало крамниць. Поліція розігнала юрбу, притримуючи 810 осіб.

У РУМУНІЇ ВЖЕ СПОКІЙНО.

У цілій Румунії спокійно. Поліція і жандармерія виконує найновіші постанови про збереження ладу.

В університеті у Клюжі знову почалися викладі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

В погідний день.

(О. КАН. ДАМЯНОВІ ЛОПАТИНСЬКОМУ.)

Вже пятнацять років помагаю сходжувати деревляні сходи камениці „Просвіти". Майже щодня, а рідко коли тільки два рази: гет і назад... І майже щодня стрічаюся в „Ділі" з високим священником, директором нашого видавництва. Я застав його вже на цьому становищі, а найстарші співробітники застали його вже в „Ділі". Бо він ходяча історія найстаршого нашого щоденника, від часів, як щоденник був ще тижневиком, а сивоголовий директор молоденьким гімназійним учнем.

Щодня стрічаю його, щодня стрічають його мої товариші і щодня дає нам нагоду до подиву. Не тільки тому, що срібний сніг на голові не пригнув його високої постаті, не приглушив чистого голосу, не згасив блиску в очі, але тому, що духово не дався зубові часу, хоч той зуб у наших обставинах багато гостріший, як денебудь на світі.

Скільки в нас (і ближче і дальше!) молодих старців, що маючи чверть століття на своїх плечах, виглядає, що двигають щонайменше три четверті! Виглядає — не з їх вигляду, бо хлопці як слимаки, а з їх поведінки і з їхніх поглядів на світ, а якої сторони йогоб не брати. Почнеш із ними дискусію — їхні слова заносять архівами запорошених фасцикулів, скажеш дотеп — махають рукою, мовляв до чого така балачка, люблять тільки рівні дороги і середину шляху, лагідне сонце і тиху розмову. Скаже хтось: обставини. Ні! Такі люди родилися і будуть родитися в нас серед ріжних обставин, бо в нас — ніде правди діти — є попит на таких.

Який же інакший, який багато молодший від них наш сивий директор! Щодня приносить нам не тільки здоровий погляд на ту, чи іншу справу, але й добрий, соняшний дотеп, що на хвилину розяснює сірину редакційного будня.

Нині минає пів століття, як той сивий директор станув перший раз на Службу Божу, а багато більше, ніж пів століття, як станув на службу Нації. І одну і другу службу сповняв чесно, щиро і з успіхом. На доказ першої — зайдіть у Волоську Церкву, на доказ другої — гляньте на рік видання „Діла".

В пятьдесятьліття преміції стискатиме Ювилят голови вірних. Такий у нас звичай і обряд. Добре булоб, щоб якнайбільше українців міста Львова (не зашкодить і провінції!) піддалося цьому обрядові. Ювилят має щасливу руку і дай Боже, щоб ще довго-довго її мав.

Галактіон Чіпка.

Обнижка комірного до 1. квітня 1940 року.

До сойму уряд надіслав законопроект про продовження обнижки комірного до 1. квітня 1940 р. Згідно з цим законопроектом обнижка комірного буде продовжена на час від 1. січня 1939 р. до 31. березня 1940 р. Від 1. квітня 1940 р. підвишка комірного буде зростати 2 і пів проц. що три місяці аж доки комірне не осягне повної висоти основного або договірного комірного.

ДИМІСІЯ ЛИТОВСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРД. СПРАВ.

Як подає ПАТ, литовський міністр закорд. справ Лозорайтіс уступив.

—o—

НОВИНКИ.

— Повідомляємо ввічливо, що з днем 25. ц. м переносимо Косметичний Кабінет „DISTINCTION" на вулицю Сикстуську ч. 14, I. пов. Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засягами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. — Управа. 5—10

— Українські авдиції із закордонних радієвих стацій слухайте тільки на радіоприймачах ф-ми „Е-комп", Львів, вул. Сикстуська ч. 29, тел. 203-30.

— Книжка про Закарпаття. На днях появилася накладом видавничої кооперативи „Дружина" книжка про Карпатську Україну п. в. „Срібна Земля". Є це нарис історії Закарпаття з мапою від найдавніших часів аж до останніх подій включно. Автором праці д-р Василь Пачовський, що довголітньою працею на Срібній Землі положив великі заслуги при поширенні національної свідомости українців. Ціна книжки 1.— зол. (платня згори), а поштовою пересилкою 1.25 зол. Хто бере бодай 10 прим. і присилає наперед гроші, платить по 80 сот. і не оплачує порта. Ця книжка повинна найтися в кожній українській хаті чи установі. Адреса видавництва „ДРУЖИНА" — **Львів, пошт. скринка 328.** (Гроші слати тільки складанками ПКО „Дружина", Львів, ч. 507.977). 2837 1—4

— В зимі їмо більше мяса. Тому необхідно придбати кожній господині „Мясива", куховарську книжку О. Ліщинської. Вона дає знаменитий перегляд усіх мясних страв із волового, телячого і свинячого мяса. 195 приписів коштує 70 сот. 2841

— Маляр Евген Войтович, студ. V. р. Богословської Академії приймає замовлення з обсягу церковного малярства, образи до іконостасів, запрестольні і інші до артистичного опрацювання, на адр. Львів, Рутовського 22/ІІІ.

— Криваві повстання в Україні, бунт проти комуни, геройство, зрада, самозабуття і посвята. Сотні безіменних героїв, цілу фантазію неймовірних а проте правдивих пригод знайдете у документальних спогадах полк. Гальчевського (Орла), що виїдуть незабаром ревеляційною книжкою з передмовою Романа Гучвановича. Перший том вже друкується.

— Дати кожній українській родині здоровий власний дім з городом і садом це гасло кооперативного Міщанського Союзу Кредитового у Львові, вул. Руська ч. 3. тел. 215—16. П. К. О. 510-676. Жадайте інформативного листка.

— Християнство на Україні до і за Володимира Великого. В неділю 4. ц. м. відбудеться в салі „Української Бесіди" при вул. Рутовського ч. 22 в год. 6. веч. черговий виклад з циклю Академічних Вечорів проф. д-ра Миколи Чубатого п. н. „Християнство на Україні до і за Володимира Великого".

— Концерт світової слави співачки Тоті даль Монте з Ля Скалі у Мілянї та Люіджія Монтасанто 1-го барбитона Ля Скалі відбудеться у Львові 6. ц. м. у салі польського Музичного Т-ва.

— Виклад проф. І. Зілинського в Перемишлі. На запросини „Учительської Громади" й Т-ва ім. П. Могили відбудеться в Перемишлі в середу 7. грудня в год. 18 в салі „Української Бесіди" виклад д-ра І. Зілинського, професора краківського університету, п. н. „Українська літературна мова та народні говори".

— Загострення при нострифікації закордонних дипльомів. На основі розпорядку міністерства освіти виділові ради високих шкіл у Польщі видали загострення у справі іспитів для тих, які нострифікують свої дипльоми в закордо-

Несподіванка.

Юрко і Маруся були дібраним подружжям, яке дійсно любилося. Хоча він мав посаду тільки скромного урядовця, невеличкі засоби зовсім вистачали їм на утримання, бо обоє не дозволяли собі на ніякі, найменші приємности, які переходилиб межу необхідного домашнього буджету.

Тільки одну журбу мав Юрко; зближався св. Миколай, а він не мав змоги хочаб найменшого дарунку жертвувати своїй жінці. А хіба по цілорічних ощадностях належиться ця дрібна несподіванка його коханій жінці. Теж і Маруся здавна мріяла про модну торбинку, яку так часто оглядала разом зі своїм чоловіком крізь шибу вистави. Напередодні св. Миколая Юрко поцілував свою жінку і отверто зі сумом признався їй, що його пригноблює, а теж оправдував своє безсилля, щоб сповнити її мрії. В тій самій хвилині запримітив, як мала ручка Марусі помандрувала до його кишені, та вложила там якусь річ. Юрко зворушився. По хвилині розвинув опакування дрібної коробки. Була там гарна, срібна папіросниця.

— То св. Миколай приніс Тобі, найдорожчий! — прошептала Маруся.

— Яким-же це чудом? Звідкіля Ти це взяла, кохана?!

— Зовсім звичайно. Купила в крамниці...

— Та-ж Ти не мала на це грошей! Ти діставала від мене тільки конечні гроші на утримання.

— Юрку, Ти зовсім забуваєш, що є скарбонки і книжечки М. К. К. О. Від шістьох місяців відкладала я з цих грошей, які діставала я від Тебе, по кілька сотиків до ощадностевої скарбонки. Саме з цих грошей повстало 25 золотих. Як бачиш, нема нічого в цім дивного, ні ніякого чуда!

— Справді Ти мене засоромила і я мушу з докором вдаритися в груди. Колиб я був робив те саме, що Ти і відмовляв собі принайменше що якийсь час папіроски або їзди трамваем, а заощаджені гроші зложив на книжечку Комунальної Каси Ощадности Міста Львова при вул. Валовій 7—9, нині я не мусів би соромитися, ні журитися св. Миколаем, Ялинкою. Тобі, тільки Тобі завдячую не лише цю милу несподіванку, але теж і корисну науку на майбутнє, бо вже від тепер хочаб найменший гріш буду кидати до скарбонки...

— Будемо кидати гроші разом, обоє! — з любовю сказала пані Маруся. Це саме та скарбонка, яку я дістала даром у М. К. К. О. А про торбинку для мене не журися, бо невдовзі буде знову повна скарбонка грошей, а тоді і моя мрія стане дійсністю.

—o—

Подяка.

Сердешну подяку складаю Високоповажному Панові Доктворові Гинилевичеві Ярославі, лікареві внутрішних недуг у Львові, за успішне вилікування з важкої недуги.

Мгр. Жук Володимир.

них університетів і політехнік. Отже кандидат, який нострифікує свої дипльоми, мусить скласти всі іспити і написати наукову працю, якщо хоче осягнути ступень доктора. Дотепер деякі високі школи в Польщі звільняли нострифікантів від деяких іспитів, зложених за кордоном.

— Ще бють шиби у крамницях „Маслосоюзу". Трьох молодих хлопчаків збило у вівторок 29. листопада ц. р. в год. 6.30 вечором велику виставову шибу у крамниці „Маслосоюзу" при вул. Кентшинського. Невідомі напасники знищили вночі вивіску молочного бару „Маслосоюзу" при вул. Сапіги. В обох випадках напасники втікли.

— Вбивство священика під Перемишлем. У ночі 1. ц. м. невідомі бандити дісталися до хати селянина Палиса у Крамарівці. Бандити стероризували родину Палиса і почали грабувати. На крик бандитів збудилася служниця кс. Фуса, який був раніше парохом у Крамарівці. Служниця вибігла до сіней і тоді один з бандитів ударив її сокирою по голові. Одночасно другий бандит побіг до помешкання кс. Фуса і по довшій боротьбі з ним убив його. Бандити ограбили помешкання священика і забрали йому 140 зол. та ріжні речі. Важко ранену служницю відвезли до шпиталю в Перемишлі, де вона бореться зі смертю. Поліція шукає за бандитами.

— Львівська хроніка. В пятницю 2. ц. м. скінчив самогубством 19-літній кафлярський ученик Тома Конопацький (вул. Флешара ч. 5). Зі залишеного листа виходить, що не хотів бути тягарем для родини. — У крамниці Б. Лябінера при вул. Сикстуській, Андрій Глушко і Пелагія Дуда з Бірчі пов. Рудки, намагалися потягнути два светери. Поліція арештувала обоїх і знайшла при них ще сім крадених сорочок.

—o—

З театру.

Український Театр ім. Котляревського: „КИРКА З ЛЬОЛЄО" („Львівська спокусниця"), романтична комедія на 5 дій Юрія Косача. Музична ілюстрація Нестора Нижанківського.

Цю комедію відзначили першою премією на окремому драматичному конкурсі Т-ва письменників і журналістів у Львові і передали нашому найкращому театрові до вистави, щоб на неї поглянути. Шкода, що Раду Т-ва не запросила управа театру, щоб показати їй свою працю та зусилля.

Ю. Косач живучи в незвичайно скрутних умовах напевне більше думав про нагороду, ніж про сам твір. Свою комедію він мусів написати одним присідом і сумніваємося, чи у настрою комедіописця. Спроба дати рідну комедію з давнини Львова смілива, але нелегка. Автор запозичив її схему з французьких комедій XVIII. віку та з італійської комедії дель арте. Старий львівський міщанин скупендряга і глитай Бальтазар Грабовський задурюється у молодій красуні Настусі. Це Молієрівський „Скупар" чи точніше Фредрів Латка з „Доживоця". Його становище всевладного тирана, що використовує бідних і саджає їх за довги до вязниці звязане з другим мотивом песи: змови та бунту львівських шляхетних громадян.

Автор пробував збагатити свою фарсу чимось поважнішим і переплів її сценами з великим патосом, часом патріотичним. Замість передати міщанський побут Львова з 1669 р. якимись характеристичними подробицями того часу, він задовольнився архаїзацією мови залишивши всю дію у рямцях чужинної фарси. Слухачеві дуже тяжко стежити за стилістичними вихилясами, які мають заступати дотепи. Коли автор каже „Меркурій опікун меркантерії", тоді 99 відсотків слухачів не чує навіть змісту цих слів. Єдиний написаний дотеп на який саля зареагувала — анахронізм: „Я такий удухновлений, що споживана мною матерія перетворюється в газ" — термін „газ" прийшов щойно 200 років пізніше.

Зовсім не так уявляємо собі львівських міщан XVII. віку, починаючи від сцени з мишею (потім іще раз повтореної). Старі нервові чудаки можуть не любити мишей чи павуків, але кремезні парубки і капітан львівської залоги з шаблюкою напевне не втікали перед мишею у часах, коли ще щурі мусіли сновигатися по складах з усяким добром. Не віримо ні на хвилину, щоб молодий бувалий купець зустрівшись з молодою дівчиною десь на Замку вночі замучував її величезними патріотичними промовами і щоб вона відповідала йому такими самими зразками красномовства. Автор при такій нагоді дозволяє собі на поважні символічні картини з нашого минулого — забуваючи, що поруч на лавці заснула комічна пара.

Оті патріотично-символічні картини прегарно виведені нашим театром викликували оплески на салі зовсім незалежно від ходу цілої дії; якби артисти були вийшли перед завісу і заде-

клямували якусь гарну поему не звязану з песою, то їх успіх був би однаковий. Автор, дебютант у драмі, перемішав ріжні жанри — сатиру та геройський патос — не зливши їх в одну цілість. Його сатира не розбуджувала сміху; старий скнара був гідною сночування карикатурою, такі постаті як капітан, — поет та Бальтазарові слуги — тільки манекіни. Ці манекіни оживили артисти своєю грою і коли на салі чути було сміх або оплески, то це були відповіді тільки на технічні штукарства, якими режисура ратувала настрій комедії.

Сцени за бенкетом, у свальні, на суді могліб перемінитися у комедійні сцени, якби в них були якісь дотепні ситуації та інтрига, що дає ілюзію імовірности. Чиста фантазія має теж свої закони гумору, але коли з нього ніхто не сміється, тоді його таки напевне нема.

Ю. Косач має безперечний талант, але покищо тільки поетичний; як молодий поет (песа написана 4 роки тому), він намагався надолужити лірикою драматичну інтригу. Вже сама будова комедії на 5 дій висунула перед автором чисто технічні труднощі, з яких він ратувався ремінісценціями з Шекспірових комедій. А насувати глядачам такі порівняння більш як небезпечно.

Наші артисти, режисер і маляр Л. Борович вивели песу з таким пієтизмом і таким мистецтвом, що така вистава може заохотити неодного автора спробувати своїх сил на сцені. Головні ролі розкладені якнайкраще: В. Блавацький дав у масці, міміці, темпераменті тип справді Молієрівський; Л. Кривицька чарувала появою і словом (чому автор назвав цю постать „Киркою" — невідомо; вона-ж нікого не спокушує); Б. Паздрій робив, що міг, щоб добути гумор з опасистого хвалька капітана; В. Карпяк, Е. Левицький та А. Яковлів забавляли публику шутковими мінами та жартами, згідно зі своїми ролями. М. Степова вміла бути комічною старою панною; Г. Совачева та І. Рубчак збирали оплески самою своєю появою — на жаль не мали ролі. Дуже добрим був увесь ансамбль судового трибуналу з Л. Кемпе та А. Даниликом, Ю. Теплий, І. Самокішин та О. Сліпенький дострoювалися до високого тону гри; не було артиста, що порушив би її гармонію.

Стилізовані декорації та костюми Л. Боровика міг би показати і великий столичний театр.

Нехай ті, що матимуть враження безоглядної критики цієї песи не забудуть піти подивитися на неї, бо вона виведена справді шановно та дбайливо і на салі ми зустрічали неодну особу, що була вдоволена культурною виставою. Саля і коридори тріщали від натовпу.

Театри.

Великий Театр.

Неділя 4. XII. год. 3.30 попол. „Зачохана королева". Год. 7.30 веч. „Інтрига і кохання" премієра.

Понеділок 5. XII. год. 8. веч. „Остання новина".

Український Театр ім. І. Котляревського.

ЛЬВІВ Театр Ріжнородностей, Нар. Дім:

4. XII. год. 3. поп. „Маруся Богуславка"

4. XII. год. 7.45 веч. „Слово є поміж горевім".

5. XII. год. 3 попол. для шкільної молоді „Орлеяна".

5. XII. год. 7.45 веч. „На полі крови".

Білети вже продає Союзний Базар від год. 8—12 і від 3—7 веч.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ПЕРЕМИШЛЯНИ:

4. XII. Невольник.

ГЛИНЯНИ:

5. XII. Дай серцю волю.

Український Театр Йосифа Стадника сеніора.

ЗБАРАЖ:

4. XII. Подвійна бухгальтерія.

5. XII. Люди на кризі.

КІНА.

АПОЛЬО: „Фльоріян" Родзевича.

АТЛЯНТИК: „Зов Півночі".

ВАЛТИК: „Весна залюблених" „Втікач із Сан Квентину".

ВАНДА: „Чарівниця з Салем", „Від Галіції".

ГРАЖИНА: „Легенда" на осн. [illegible]

ЕВРОПА: „Геній сцени" з Люди Семенов.

ЕМПІР: „Студент з Оксфорду".

КАСІНО: „Забута мельодія".

КОПЕРНІК: „Пековий авантурник" і кольорова гротеска.

МАРУСЕНЬКА: „Перли корони" [illegible] Гітрі.

МЕТРО: „Коли цвіте бузок".

МІРАЖ: „Генезь на Марса".

МУЗА: „Радість життя“.
ПАКС: „Кали Наі“.
ПАЛЯС: „Примари“.
РАЙ: „Моє щастя це ти“ (Вел. Джілі, за Міранда).
РІЯЛЬТО: „Парижанка“.
РОКСІ: „Мандрівний нарід“.
СВІТ: „Чар богеми“. „Чоловік, що жив і раз“.
СВЯТОВИД: „Кохання в кайданах“, „Помста Тарвала“.
СТИЛЕВЕ: „Під фальшивим обвинуваченням“ і ревія.
ТОН: „Злочин у Монте Карльо“ „Льокай ясновельможної пані“.
УТІХА: „У пастці“ та ревія.
ХИМЕРА: „Соловейко“ Шерлі Темпль.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(ул. Марійська)
„Семерінг, Баден, Весляв“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВИД“:
(ул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
Конґо: Дакар, Гран Басам, Лібрвіль.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 4. грудня 1938.

7.20 Сальон. орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Газетка, Огляд ринків, Танки та пісеньки ріжних народів, 8.45 Поранок хлібороба, „Чому годівельники мають доморощувати вівці“ гутірка Ол. Жукотинська, Пісні у вик. міш. хору, 11.15 Слов. авд., 11.45 Орхестра з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, орх., скрипка, 13.05 Культурне життя Перемишля, 13.15 У свято гірника: Музика у вик. орх., міш. хор, 14.40 Сонце мандрує, авд. для дітей, 15.00 Словно-муз. авд., 15.25 Золота Книга природи, 16.15 Театр Уяви „Сила промінів“ в життя Кіріс, 17.00 Форт., 17.30 Орх., сопран, Юрандів хор, У сірому коло год. 18.25 Хвилина бюра праці, 19.30 Програма на завтра, 19.35 „Гостинниця під левом“, 20.10 Спорт, 20.15 Збірні спортові вістки; політ. огляд Веч. денник, звук. тижневик, метеорол. вістки, програма на завтра, 21.20 І. Ломака демонструє новий інструмент муз. „Мартено“, 21.40 Весела гірнича авд., 22.10 Спорт, 22.45 Родинне гніздо Пілсудського, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танцева музика (Варшава II).

Понеділок, 5. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Пісні з пл., 8.00 Для шкіл: у родинних уродин маршала, 11.00 Для шкіл: Тайни муравлища, 11.15 Музика з пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полудневий авд., 13.00 Для купців і промисловців: Викупованою промислової свідомості, Контроля видатків, 13.30 Шопен, авд. для гімназій: Польонези, мазурки, вальси, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Народжений в неволі“ авд. для молоді, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.06 Господарські вістки, 16.20 Наукова хроніка: Фізика, 16.35 Квартетові мініятури, смичк. квартет, 17.10 Господарський патріотизм, 17.30 В день уродин Пілсудського: фейлетон, нар. пісні, спів, форт., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Із питань ютології, 18.20 Актуальна гутірка, 18.30 Муз. авд.: „Шляхом маршала Пілсудського“, орх., хор, сопр., форт., 19.00 Воєнна авд., 19.30 Військ. орх., спів, 20.35 Веч. денник, метеор. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Рецітал примадонни нюйоркської опери Грейс Мур; у перерві коло год. 21.30 Поетичні довжини, 22.30 Музика з пл., 22.35 Огляд преси, 23.00 Ост. вістки, 23.10—23.55 Симф. концерт, орх., скрипка (Варшава II.)

Середа, 7. грудня 1938.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Добрий день найменшим, 11.00 Для шкіл: „Пригода пастушка“ авд. для молодших дітей, 11.25 Жанете Мекдональд і Нельсон Едді сольо та в дуеті, пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Популярна музика з пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 „Наш концерт“ авд. для молоді (Шубертові твори), 15.30 Оркестра Віспінера, 16.00 Пополудневий денник, господарські вістки, 16.20 Найважливіші хвороби, 16.25 Рецітал на форт. в сучасн. форт., 17.00 Від добровольчих відділів до могутньої армії, 17.15 Фолькльор ріжних народів, пл. (Швайцарія), 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Молодь перед мікрофоном: Як то було в ніч св. Миколая, 18.30 Театр Уяви: „Сократова трагедія“: „Евтіфріон“ із Ст. Ярачем, 19.20 Вечір вальсів, 20.35 Веч. денник, метеорольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Оповідання про Шопена: „Ноктурни“ у вик. Г. Штомпки, 21.45 Поезія Золотого Віку, 22.00 Спортові вістки, 22.05 „Ксавер Прек — літописець старого Львова“, гутірка, 22.15 Вогонь і ритм (Бізет) муз. репортаж із пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05 до 23.55 Г. Фор із пл. (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 4. грудня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орхестра, акордеоністи, форт. дует, 18.00 Настроєва музика, 19.20 Інструмент. кабарет, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Нар. пісні, БЕРОМІНСТЕР 19.50 Легка музика, 21.10 Камер. музика, БРЮСЕЛЯ ФР. 21.00 22.10 23.10 „Кармен“ оп. Бізета, ВІДЕНЬ 14.00 15.00 Концерт бажань, 15.25 Смичк. квартет Херубінія, 19.10 Пісні, 20.10 Віденські пісеньки, 20.55 21.00 Нова нім. музика, вик. симф. орх., ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00 Спів, фортепян, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.30 Спів, скрипка, клявесин, органи, 18.00 „Вальдфріден“ ком. Тома, 18.30 Фільг. концерт, 20.40 21.00 „Птах Соленди“ оп. Доніца на осн. „1001 ночі“, ДРОЙТВІЧ 18.20 19.00 20.00 Листові твори, форт., КЕЛЬН 15.30 Для дітей, 18.30 Бетовенові пісні, 20.10 21.00 Давні танки, серенади, КОПЕНГАГЕН 18.00 Форт., 20.15 Концерт (Моцарт), ЛЯГТІ 18.25 Спів, форт., ЛІЛЬ 21.00 22.00 23.00 „Гостинниця під Білим Конем“ оп. Бенацького, МІЛЯНО 17.00 18.00 Симф. концерт, МІНХЕН 15.00 Для дітей, 19.00 Нар. музика, 20.30 21.00 „Ластівка“ оп. Пучінія, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 21.30 22.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні, РИМ 17.00 Розр. музика, 18.10 Танки сх. Европи, 21.00 Симф. концерт, ФЛЬОРЕНЦІЯ 15.00 18.00 „Фавст“ оп. Гуноди.

Понеділок, 5. грудня 1938.

БЕРЛІН 9.45, 10.00 Для дітей, 17.00 Смичк. квартет Моцарта, 18.00, 19.00 Розр. музика, БІЛГОРОД 20.00, 21.00, (після комунікату) 22.00 Опера, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМАНД. 21.00 22.00 „Забавка її королівської великости“ оп. Кеніґсберґера, ВІДЕНЬ 18.30 Сольо на цитрі, ГАМБУРГ 10.30 Популярна музика, 20.10, 21.00 Муз. вечір для молоді, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Пісні, 18.30 Сучасна форт. музика, 20.10 21.00 Німецько-грецький концерт, 22.30 Квінтет f-моль Данціа, 21.20 Баритон, Форт, 22.40 Дута орх., ЛЯГТІ 21.55 Легка музика, ЛІЛЬ 21.30 Симф. концерт, МІЛЯНО 19.45, 20.30 Розр. музика, 21.00 Дует, 21.50 Описова музика, орх., МІНХЕН 18.20 Форт. квартет а-моль Брамса, 21.20 Сучасна камер. музика, ОСЛЬО 18.10 Форт., РАДІО ПАРІ 20.00 (після комунікату) Орх. концерт, 21.15 Форт., РИГА 15.05 Популярна музика, 16.50 Оп. муз., 18.05 Хоральні пісні, РИМ 17.15 Орг. музика, 21.00, 22.00 „Гейша“ оп. Джонса, СТОКГОЛЬМ 15.00 Гавайська гітара, 17.05 Нар. мельодії, 20.40, 21.00 Орх. концерт.

Середа, 7. грудня 1938.

БЕРЛІН 15.00 Вояцькі пісні, 17.00 Клявесин, скрипка, 18.00, 19.00 Розр. концерт, сопран, тенор, хор, 19.45 Вет. гомін, 20.10 Нар. пісні, 20.30, 21.00 Симф. концерт, БІЛГОРОД 20.00 Гумор, 21.00 Нар. пісні, 22.15 Розр. музика, БЕРОМІНСТЕР 18.00 Для дітей, 20.45 Оперетові пісні, БРЮСЕЛЯ ФЛЯМ. 18.00 Пісні флям. композиторів, 18.45, 19.00 Для дітей, 20.00 Скрипк. рецітал Р. Бенедеті, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, 16.00 „Кава пополуднева“ вес. пополудне, 18.20 Австр. пісні, 19.30 Симфонія D-дур Моцарта, 20.45, 21.00 Варіяції і фуга на тему Гілера-Регера, 22.30 Орх. мельодій, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 19.20 Пісні, 19.15 Сольо на трамбоні, 20.00 Скр., форт., ДРОЙТВІЧ 19.40 Спів, 21.15, 22.25, 23.00 Симф. концерт, КОПЕНГАГЕН 20.00, 21.00 Симф. концерт, 22.20 Фр. пісні, 18. столітти, ЛЯЙПЦІҐ 16.00 Концерт, орк., барит., МІЛЯНО 17.15 Форт., 20.30 Розр. музика, 21.00 Комедія, 21.30, 22.00 Розр. концерт, МІНХЕН 18.20 Концерт солістів: сопран, віол., форт., РАДІО ПАРІ 18.05 Орх., 19.15 Пісні, 21.30 Форт. рецітал Леіді Гусо, РИГА 15.25 Сопрани, 17.20, 18.00 Оп. музика, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00 Мисливські танки, описова муз. музика, СТОКГОЛЬМ 15.00 Давня танк. музика, 15.40 Пісеньки, 17.05 Легка муз. 20.00 Симф. концерт, 21.45 Пісні, ФЛЬОРЕНЦІЯ 19.00 Розр. музика, 20.30, 21.00, 22.00 „Прімароза“ оп. Пієтрія.

БІРЖА

Львів, 3. грудня 1938

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90—78 89·35. Доляри америк. 5.31·00—5 27·50. Доляри канад. 5.26·00—5 24·00. Фльорени гол. 290·14—288·25. Франки фр. 14·18—13·93 Франки шв. 121·00—120·00. Фунти анг. 25·3 —24·72. Гульдени данц. 10.·25—99·75 Корони ческ.10·75-10·40 Корони дун. 110·20—110.25 Корони норв. 124·70—123·95 Корони шв. 130·54—127·10. Ліри італ. 19·60—18·60 Марки фінлян. 11·19—10·79 Марки нім. срібні 92·00—90·00. Тель Авів

Папери.

4 і пів проц. внут. 67·20—65·00 3 інв. 1 ем. 83·50 серія ненот. 2 ем. 82·50. серія 91·50, 5. конвер 67·00. 4 прем. дол. 42·00 4 консолід. 68·25—66·00

Акції.

Банк Польський 131·50 Цукор 35·00 Вугоper 35·00—34·75, Ліхьпоп 92·00—93·00 Островець 65·00, Стараховичі 43·75.
Тенденція неодностайна.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 3. грудня 1938
1 кг. масла десер. бльок. без оп. 3·25 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак. 3·30 зол.
молоко 19—20 сот.
копа яєць 7·65 зол.
Тенденція на масло та молоко слаба, на яйця сильна!

Осторога.

Перестерігаю перед ескоптом або прийманням векслів з моїм підписом від п. д-ра Теодора Міхаловського, бо таких не викуплю.

Роман Лаврук.

Оповістка.

З нагоди вінчання Вп. Емілії Стрийської з Вп. Львом Янковським, лікарем у Рожнітові, яке відбулося в Лдзіннім к. Рожнітова 24. XI. 1938 р. зібрано 40 зол. на інвалідів УА. ВШан. Жертводавцям складає щиру подяку УКТОДІ. 2849

МЕШКАННЯ

3-КІМНАТНЕ МЕШКАННЯ з повним комфортом у новій камениці від 1. січня 1939 р. до винайму. Інформації Товариство „Карпатія“, Ринок ч. 38 т. тел. 258-43, 258-92. 2850 1-1

КУПНО — ПРОДАЖ

ВУГОЛЬ, коке, дрова продає КАЛИТЯК. Байки 14, тел. 238-24. 2336 7—10

ПЛОЩА під будову 2-фронтова, 122 сяжні на Богданівці, надається на склепи, вул. 231, Андрушків. 2813 2-2

РАДІОПРИЙМАЧІ до контакту, батерійні, грамофони, вружки, Дім Шопена, Львів, Сикстуська 11. Ціни фабричні! Український персонал! 2796 3-3

ШЛЯФРОКИ жіночі вовняні „камчатка“ 9.80, мужеські „Сибір“ 13.80—16.90, гарні піжами фляпелеві і трикотові 9.80—10.90 — 11.80 та все на зиму „Астра“, фабрика білля, Сикстуська 2. 2299 2-3

ФАБРИКА ТУТОК, впровадження марка, комплетно влештована та вантажне авто окавійно на продаж. „Діло“ під „Авто“. 2882 1-1

УВАГА! РЕШТКИ матеріялів на убрання, костюми, сукні дуже дешева. Склад решток Генрик Бощик, Легіонів 41, I. поверх. 19/33 8-16

ГЛІД, СПОРИШ, горобину, лікувальні рослини, чисті, сухі, купує кожну скількість. Оферти „Maber“ Kutno, skrz. pocat. 63 2847 1-2

ПРОДАМ новий дім, півкомфорт в городі. Ольшиниі 27 (бічна Генерала Іващенковича). 2844 1-1

МАШИНИ писальні: АДЛЕР українсько польську, Корона українську, продає Іващишин, Городецька 23. 2843 1-3

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

КНИГОВОД-БІЛЯНСІСТ, був. член У. Г. А. закладає книги, переводить контролі, інвентури, зладжує біланси, полагоджує справи податків глядить посади або іншого спорідненого заняття зараз. Зголошення до адміністрації під „Книговод“. 2808 3-3

МОЛОДА, метка служниця, вміє добре варити, шукає місця зараз у Львові. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла“ для „Гандзі“. 2-2

АДВОКАТСЬКИЙ АПЛІКАНТ з 4-літньою практикою шукає патрона. Ласкаві зголошення приймає: М-р Василь Максимець у Володимирі Вол., вул. Будкевича 16. 2826 2-2

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

МУЖЧИНА, років 39 на державній посаді (вища освіта) одружиться з жінкою пристійною, великих духових прикмет. Зголошення: Kielce, poste restante для власника книжечки ПКО. 265.436 К. 2830 1-1

РІЖНІ

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Заблоцького 27. поручає по приступних цінах гуцульсько-мистецькі уладження власних проєктів, також галянтерію й інші модерні гарнітури. 2888 4-32

ГОДИННИКИ і біжутерію найкраще ще направить українська фірма П. Карпишин у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1930 33-0

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, нирковi, проти усування матиці за гарантією виконує відома **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2741 5-16

УКРАЇНСЬКА ПРАЛЬНЯ І ФАРБАРНЯ повідомляє П. Т. Клієнтів, що в цьому сезоні обнизила ціни на 50% на всіляку роботу, прання комірчика 10 сот. Марія Процикова, Вірменська 14. 2389 3-16

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ“, тепер Шайнохи 1.
2297 6—1

ФОРТЕПІЯНИ, піяніна як нові на різні ціни, гарантовані продає найдешевше та міняє, купує Ганке, Львів, Пілсудського 21. I. п. 2848 9-10

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, виконує найдешевше перше та єдине українське ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 3 2816 2-0

РОЗВОДИ в Духовному Суді провадить і у справах розводових інформує консисторський оборонець Павло Денисенко, Варшава, Вспульна 60/4. 2824 1-2

СТАРУ ГАРДЕРОБУ мужеську міняємо на наймодніші бельські матеріяли. Телефон 114-58. 2834 1-3

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні. Праві, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

лікар недуг шкірних,
венеричних та лікарської косметики

Роман Лисяк

б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки.

Львів, вул. Сикстуська 56
Тел. 114-44.

Д-р Ірина Сімович

ординує в недугах шкірних і венеричних та лікар. косметики.

При вул. Городецькій 53 а, II. пов.
щодня крім неділь і свят від 3—5 попол.
Тел. 274-30. 7—10

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Францоза, одинокий радикальний і випробований засіб (натирання) проти

РЕВМАТИЗМОВІ

кольок з причини простуди, пострілові, ісхіясові і ін. Дістанете в аптиках.

Вир.б і головна продажа
АПТИКА МІКОЛЯША
Львів, Коперника 1. ч. 2343 5—9.

Оголошення.

ЛЯЛЬКА МА - МА

Бльондинка з синіми очима, прегарно одягнена. Рухається, сидить і стоїть! Коло пів метра висока. Голосно говорить і виразно „Ма - Ма“ „Ма-Ма“. Ціна ляльки в дерев'яній коробці Тільки 4·65 зл. і ляльки 8,95 зол. Платиться при відборі. Адресуйте:

Д. ДОБРЖИНЬСКІ
Варшава, Сосова 18-4.

Користайте з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.

Перфумерія **С. ФЕДЕР**
ТЕПЕР ЛЬВІВ
СИКСТУСЬКА 2.
10 кроків від правого рогу Легіонів.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання з різних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Podebrady, Zámek. Tc eo Hoslovaquie.

ПРИКРАСИ І СОЛОДОЩІ НА ЯЛИНКУ дешево просто з фабрики. Люксусовий комплет ялинкових прикрас до цілковитого украшення ялинки містить коло 150 штук прегарних, багато-колірних, мистецьких декораційних шкляних прикрас з лискучим брокатом, золоті і срібні гірлянди, англійське волосся, шихові нитки, холодні вогні, свічки, ліхтарики, сніг, ледові сосульки, які трискають світлом, бомби щастя, шклянні палочки в переплисках разом з прегарним рефлектором, із чарівним блеском, на верху ялинки і інші новинки. Ціна комплету гат. „ЛЮКСУС“ зол. 7.95; гат. „Екстра“ зол. 9.75; гат. **найбільший, вибагливий** з великими бомбами і 3 рефлекторами зол. 11.85. До кожного комплету даром додаємо книжечку **Коляди і пісні** для упрякрашення свят-вечора. Висилаємо почтою в скриньочці, в безпечнім опакуванні. Платиться при відборі. Адресуйте: **Д. ДОБРЖИНЬСКІ, Варшава, Сосова 10 (ріг Злотей).** 2839 1-1

ВИБАГЛИВА ҐАЛЯНТЕРІЯ

Для жінки: Вовняні панчохи, вовняні рукавички, вовняні жакети, шовкова білизна „Бетера“, вовняні реформи.
Для мужчини: Сорочки Ольга, вовняні пульовери, білизна Ейре, джентельменські комплети, Англійські шалі
в найбільшім виборі по найнижчих цінах тільки в ДОМІ МОДИ І ГАЛЯНТЕРІЇ

Льва Левена
Берка 3. Станиславів Ринок 15.
Дім 1 відд. п. на „Рідну Школу“.

Дивани, тапчани, меблеві матеріяли тапети і т. п.
Проектування і виконання комплетного кутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столяр.
Т. Кисяк і сини
ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.
1784 Тел. 240-09 і 219-85. 29-0

INSULAX
Королева фарб до волосся.
ФАРБА, ЯКА ВІДМОЛОДЖУЄ СВІТ.
18 гарних природних відтінків.
Французький виріб.
Домагайтеся в першорядних фризієрських сальонах. Звертати увагу на фабричний знак „3 головки“ з написом Insulax.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії (Steinway & Sons-London), Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. п.
Виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського 17.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. АДВОКАТІВ
При закупі паперів і біурових артикулів за зол. 10.— додаємо ЗАДУРНО великий адвокатський термінар.
А. С. Шаф і с-ка Львів Трибунальська 16

Найдешевші меблі в українській кооперативі **АРХО**
Львів, Корнякгів 1. Тел.: 272-04

ЕКО

це добрі батерії українського виробу

ЕКО, Львів, Потоцького 58.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ
виконує першорядно всякого роду
МУЖЕСЬКІ УБРАННЯ ТА ФУТРА
Ціни найдешевші.
Володимир Гаврисьо
2790 Львів, Сикстуська 43 Ц. 3-15

НАЙКРАЩІ МЕБЛЕВІ ВИРОБИ
тільки в єдиній українській робітні
поручає по найдешевших цінах
А. Ільків
Львів, Леонтовича 4 (Товіцького 12)

Всякі тапіцерські роботи
виконує солідно і дешево
Арт. тапіцерсько-декоративна робітня
П. БОЧИЛЮК і І. ОГОРОДНИК
Львів, Сикстуська 48, тел. 113-36
На складі тапіцерські меблі.

„ВОДОТЯГИ“
Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.
Львів, вул. Пелчинська 22, тел. 22-18
Станиславів, 3-го Мая 12

УВАГА! Довголітній працівник відомої тапіцерсько-декоративної робітні відчинив власне підприємство під фірмою
І. Бабій ЛЬВІВ Леонтовича 2...
виконує: тапчани, клюбові гарнітури, патентові фотелі до спання і ін.

Приписові почтові друки і книжки до вжитку чинсописів
якими кожне видавництво послуговується можна купити в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.
Ціни друків:
Zawiadomienie wysyłkowe 1 ...
Gazetowa książka nadawcza
оправлена (120 картин) зол. ...
оправлена (200 картин) зол. ...
Książka rozsyłkowa
на 480 почт. урядів зол. ...
на 960 почт. урядів зол. ...

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,25	Дрібні оголошення від слова: матримоніяльні і приват. кореспонденція до купна, продаж, винайми і т. п.	зол. 0.15
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60	шукаючі праці	зол. 0.10
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80	слова товстим друком подвійно.	зол. 0.05

Остання сторінка 1/1	зол. ...
Остання сторінка 1/2	зол. ...
Остання сторінка 1/4	зол. ...
Остання сторінка 1/8	зол. ...

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.